

Domoljub

V Ljubljani, 20. oktobra 1937

Leto 50 • Štev. 42

Minister dr. Krek o sporazumu

Do 3000 ljudi se je zbralo v nedeljo, dne 17. oktobra 1937, na shodu v Ksmitku. Zbor je vodil neveljski župan Nande Novak. Govorili so minister dr. Krek, dr. Žvokelj in bivši poslanec Štrcin. Govorniški oder je bil okrašen z zastavami in slika voditelja slovenskega naroda dr. Korošca. Minister dr. Krek se je v svojih izjavah dotaknil tudi tako imenovanega opozicijskega sporazuma in označil stališče Slovencev tako-le:

Veliko prahu je prvi hip vzdignil pred enim tednom objavljeni tako imenovani sporazum med srbsko Združenjo opozicijo in med voditeljem hrvatskega naroda dr. Mačkom. Toda videti je, da se prah polagoma polega in da hrvatske in srbske reke tečejo mirno naprej.

Kar se načeloma sporazumevanja tiče, je naše stališče, da je v vsakem oziru bolje, ako se med seboj sporazumevajo in sprijateljujejo, nego da bi se med seboj sovražili in klali. In v vsaki državi je treba vse storiti, to zahteva življenje, kar ne nasprotuje temeljnim državnim mislim, da vlada v njej sloga, prijateljstvo in pravo bratstvo.

Slovenci pri sklepanju sporazuma hrvatskih in srbskih opozicijskih strank niso sodelovali, ker jih nihče ni povabil niti pritegnil k kakim posvetovanjem in sklepanjem. Zato mi lahko najbolj mirno in najbolj nepristransko govorimo o tem zadnjem sporazumevanju opozicije.

Prvič: Srbske opozicijske stranke ne predstavljajo srbskega naroda, ker nikakor nimajo v njem večine. To so zgovorno pokazale zadnje občinske volitve. To dejstvo pa ne samo, da zmanjšuje ugled in važnost sporazuma, nego spravlja ob veljavo celo njegove temelje.

Drugič: Gospodje od opozicije pozabljajo na dejstvo, ki ga mora upoštevati vsaka zreła politika, da se sedanja Ustava ne more in ne sme spremeniti, dokler ne postane naš mladi kralj polnoleten, to se pravi, dokler ne dobi vse vladarske oblasti v svoje roke in z narodom svobodno vlada po ustavnih in narodnih zakonih. Tako dolgo se Ustava ne bo spremenila, to je tako gotovo kot Amen v očenašu.

Tretjič: Treba je naglasiti, da še ta opozicijski sporazum večine Hrvatov in manjšine Srbov ni nikak sporazum o notranji ureditvi države, kar vendar predstavlja že od nekdanj glavno zahtevo radičevskih množic na Hrvatskem. Hrvatska večina in srbska manjšina sta se sedaj samo sporazumeli, da se

hočeta še nekdanj pozneje sporazumevati. Končnega sporazuma torej še ne marajo dovršiti, pač pa hočejo takoj na vlado, hočejo dobiti vso oblast v svoje roke.

Apetit po oblasti torej raste. Da sedaj so zahtevali vso oblast zase JNS, da bi zopet palili in šarili po vsej državi, preganjali, zapirali in streljali. Njihova slaba dela še niso pozabljena. Ves naš narod je enodušno proti povrnitvi nasilja in poizma.

Drugi, ki želi na oblast, je sedaj novopečena zveza večine Hrvatov in manjšine Srbov. Njihovi izgledi pa so enaki ničli.

Pač pa smatram, da je sedaj prišel čas,

Še o politični načelnosti

V dveh člankih smo že obravnavali eno najvažnejših točk političnega življenja, to je politično načelnost, a še vedno te važne točke nismo čisto izčrpali. Povedali smo, da so pri vsaki politični stranki glavna načela. Res je, da ima končno vsaka stranka lep program in na shodih bi človek lahko pritrjeval govorniku skoraj vsake stranke, a bistvena plat načel mora biti seveda ta, da morajo biti tudi dejanja v skladu z načeli. Saj Kramer-Pučljevo »jugoslovensko edinjanstvo« na vse zadnje na papirju še izgleda tako slabo in tudi v ustih govornikov se sliši navadno še dokaj čedno, če izvzamemo seveda pisanje in govorjenje Kramer-Pučljevih bratcev po Srbiji, kjer odkrito oznanjajo, da je treba n. pr. slovenski jezik ne le izrinuti iz šol in iz uradov, temveč ga sploh odpraviti, in kar nam Kramer-Pučljeva stranka pri nas doma pridno zamolčuje. Toda kako izgleda to »jugoslovensko edinjanstvo« v dejanjih, občutimo mi Slovenci presneto živo že skoraj dvajset let. »Uedinjenje« izvajajo in razumejo ti ljudje tako, da bi se mi Slovenci kratko in malo posrbili, in ko bi bilo izvršeno to, seveda še popravo-slavili. Dalje nam seveda pridno »uedinjujejo« tudi blagajne v Belgradu, iz katerih je potem mogoče le s skrajnimi napori izvelči kako malenkost. Potem »uedinjujejo« pridno seveda tudi vso oblast, tako da mora odločati danes najmanj sam minister o stvareh, ki so jih časih hitro, dobro in pametno reševali župani in okrajni glavarji. Kramer-Pučljevi »uedinjaši« oznanjajo tako bratstvo, da nam mora biti popolnoma enak Slovenec, Hrvat ali Srb. To je navidez prav lepo, v resnici pa izgleda ta enakost tako, da imajo prav vsa odločilna mesta v državi v rokah Srbi,

da sedanja vlada, ki je zadnje dni tudi v zunanjepolitičnem oziru ovrгла vse tako visoko nakopičene laži nasprotnikov, kmalu po temeljitem posvetovanju izgradi, izzida naše banovine. Naj se da banovinam v delokrog vse, kar n' proti ustavi. In vsi bodo s tem samo dobili, nič izgubili. Tu je za sedaj podlaga za zdrav, trezen, pameten in mogoč sporazum!

S temi izjavami je gospod minister zaključil svoj govor, ki so ga vsi udeleženci shoda z napeto pozornostjo poslušali. Pozval je še vse navzočne, naj zaupajo voditelju dr. Korošcu, naj s potrebno resnostjo zasledujejo naše javno življenje v zavesti, da bodo tako vlada kakor slovenski zastopniki v njej vse storili, da se razmere dokončno uredi v popolno zadovoljnost ljudstva in v okrepitev države. Med govorom se mu je s poinega trga večkrat odzval val odobravnja.

dočim odvijajo slovenskega človeka povsod. Če je penzioniranih 50 slovenskih učiteljev, nastavijo na ta izpraznjena mesta 30 Srbov, 15 Hrvatov in 5 Slovencev, tako da je danes pri nas že skoraj 300 razredov brez učiteljev, dočim strada pri nas na stotine učitelje brez posla. Podobno bi lahko naštevati še naprej. Tako izgledajo torej Kramer-Pučljeva načela o bratstvu in »uedinjenju« v dejanjih, zato ni čudno, če se Slovenci z vso silo upiramo takemu »jugoslovensstvu« že nad petnajet let ter ne bomo odjenjali, dokler ga ne pomademo.

Bistveni del političnih načel je torej ta, da so v skladu tudi z dejanji. Načela morajo biti vedno enaka, kadar smo v opoziciji ali v vladi, enaka za občino, banovino ali za vso državo, enaka morajo veljati za Jugoslavijo, kakor za Avstrijo, Francijo, Rusijo ali Avstralijo. Ako smo stali na demokratičnem stališču za časa Živkovičeve diktature, ne smemo, ako smo res načelni, tajiti demokratičnih načel danes in ne moremo odobravati diktature nikjer.

Kakor je za katoličana ena sama morala, tako so za resnega in poštenega moža ena sama politična načela, ki morajo tvoriti zanj vrhovni vidik in merilo povsod in v vsakem slučaju. Mi smo po pravici obsojali divjs preganjanja Kramer-Pučljevega režima, ki je uničeval naše ljudi samo zato, ker niso trobili v njegov rog ali ker se niso hoteli vpi-sovati v nekatera »nacionalna« društva ali voliti vsiljenih kandidatov. Če smo torej za-litevali svobodo mišljenja zase, je ne smemo oporekati drugim, dokler ni ta svoboda v škodo javnosti ali niso z izražanjem te svo-bode združeni še razni drugi prestopki. Kra-

„Šenčurski dogodki“

Pred nekaj tedni je izšla v Kranju velenim zanimiva knjiga kranjskega dekana gosp. Matija Škrbca z naslovom »Šenčurski dogodki«. V njej nam popisuje gospod dekan del gonje, ki so jo vodili »nacionalni ljudje« proti našemu ljudstvu leta 1933. v kranjskem okraju, in pa svoje doživljanje ter opazovanja v ljubljanskih in belgrajskih ječah.

Ce je bila kaka knjiga pri nas potrebna, potem je bila ta in imeti bi jo morala v kranjskem okraju sieherna hiša, obenem bi jo bilo pa treba razširiti še v zadujo slovensko vas, kajti ona je nadvse zgovoren dokument žalostne dobe diktature Kramer-Pučelj-Marušičeve JNS in vseh podlosti, grdobij, propalosti naših »nacionalnih« ljudi. Ce kdo, potem lahko in mora ta knjiga odpreti oči najbolj zaslepljenemu omejenju, če ima v duši le še trohico poštenja, da se bo z gnusom obrnil od naših izkoreninjencev, ki ne predstavljajo le naše največje narodne nesreče, temveč tudi naše največjo sramoto, kakršne ne premore menda prav noben narod v Evropi. Ena izmed zelo slabih strani našega naroda je ta, da je zelo pozabljiv, zato moramo biti gospodu dekana od srca hvaležni, da je tudi bodočim rodovom zapustil — ogledalo Kramer-Pučeljevega »nacionalnega« režima, vsako slovensko hišo pa opozarjamo, naj te knjige ne pozabi prebrati.

Škoda, da knjiga ni popolna. Opisuje nam namreč v glavnem le dogodke, ki so bili v neposredni zvezi z znsmenitjo »šenčursko revolucijo« meseca maja leta 1932 in nudi torej le en sam del slike »nacionalnih« junaštev JNS izkoreninjencev, dočim bi bilo nujno potrebno zabeležiti in obelodaniti vso sliko, to je podrobno popisati vse grdobije, podlosti in nasilstva iz dobe diktature prav od spomladi leta 1929. do poletja leta 1935., tako da bi dobili res popolno sliko, kaj je ta propala družina uganjala z našim ljudstvom. V knjigi pogrešamo n. pr. opis znamenitih Zivkovičevih volitev leta 1931., potem občinskih volitev leta 1933., Jevtičevih volitev leta 1935. odstavljajna svobodno izvoljenih županov in občinskih odbornikov, popis denunciacij, ki so deževale zlasti iz učiteljskih vrst, seznam neusmiljenih denarnih kazni itd. itd., skratka: želeli bi in nujno bi bilo potrebno razgaliti ter obraniti še poznim rodovom pravo in popolno fotografijo Kramer-Pučeljeve JNS in naših »nacionalnih« ljudi. Zelo hvaležni bi bili gospodu dekana, če zato izda še drugi del.

Slovenci smo v svojo lastno neizmerno škodo zelo pozabljiv narod in že danes je

velik del naših ljudi pozabil, kaj so počeli z nami še pred tremi ali štirimi leti, čez 10 let se pa na to sramotno dobo niti spomniti ne bo nihče več, kakor se n. pr. nihče več ne spomni na Zerjav-orjunska junaštva za časa proslulega PP režima. Zato bi bilo absolutno potrebno, da bi izšle take knjige prav za vsak slovenski okraj. Gosp. arhidiakona Tovornika prosimo, da nam opiše divjanje bivšega režima v kranjskem okraju, g. Godina naj nam opiše tako kamniški okraj, g. Škulj kočevski ckray itd. itd. Prav tako bi kazalo pokazati, kaj so uganjali s posameznimi članovi in g. Erjavec naj bi nam n. pr. opisal križev pot naših učiteljev in profesorjev. Nujno je na eni strani potrebno, da obranimo zgodovini pravi obraz našega »nacionalnega napredništva«, na drugi strani je pa še bolj nujno potrebno, da pokažemo to spako prav slehernemu slovenskemu človeku, kajti iz tedaj jo bomo zatrli. In pri nas se ne bo obrnilo na boljše, dokler ne izrujemo te grdobije do korenin iz slovenske zemlje, kajti kako naj vodi večina slovenskega naroda kako odločno politiko, če mu je pa ta družba pripravljena skočiti vsak trenutek v hrbet. Take knjige bi morali zanesti potem prav v sleherno hišo dotičnega okraja, a sleherna vas bi morala imeti take slike iz vseh okrajev. S tem bi tudi neizmerno dvignili politično zavest in odločnost našega ljudstva.

Da, Slovenci smo v svojo lastno škodo silno pozabljiv narod, kajti že danes leze izpod postelj cela vrsta ljudi, ki se bili zlasti v letih 1932—1934 skrbno skriti na gorkih zapetkih ali pod posteljami, da bi jih ja nihče ne opazil, in š š nam pridigajo sedaj o »krščanski pozabljivosti«. Te ljudi vas povojna doba ni menda prav nič naučila. Neštetokrat je namreč švitzgal za po hrbtih našega ljudstva Zerjav-Kramer-Pučeljev bič, a kadarkoli smo prišli mi na vladu, smo čez noč pozabili na vse prestano gorje, vselej smo zaslišali storo pesem o »krščanski odpušljivosti«, kar je vzbujalo pri liberalcih le posmeh in vtis naše nemoči, oziroma nesposobnosti. Nočemo maščevanj, toda neobhodno potrebna je tudi krščanska pravičnost, kajti po logiki zgoraj navedenih mešč bi morali n. pr. tudi odpraviti vsa sodišča in porušiti vse zapore. In kar je uganjal Kramer-Pučeljev »nacionalizem« nad našim ljudstvom v temnih letih 1932—1934, to kriči še danes do neba po — krščanski pravičnosti, ker samo s tem bomo za bodoče preprečili, da se ne ponove nikdar več leta, kakršna smo pretrpeli.

Vse to so razlogi, da mora priti knjiga

mer-Pučeljev režim je spodil iz službe ali pognal daleč iz domovine celo vrsto uradnikov, ki se niso hoteli ukloniti JNS režimu. Tudi za časa sedanjega režima je bil premeščen marsikdo na slabše mesto, a nihče samo zaradi mišljenja, temveč zato, ker so imeli na glavi toliko drugih grehov in prestopkov; eden je z denuncijacijami spravil nedolžne ljudi v nesrečo, drugi je uganjal pri volitvah nasilje in sleparije, tretji je bil pijanec, četrti je zagrešil razne nenravnosti, peti je poneverjal javni denar itd. itd. Tu ne gre torej za »nasilja« in preganjanja, temveč zahteva najenostavnejši čut pravičnosti, da se grehi kaznujejo, kajti pogrinjati lumparije s plačjem »krščanskega usmiljenja« in »odpušča-

nja« se pravi ubijati v ljudstvu vsak čut za pravičnost.

Trajna in nezmagljiva je samo taka stranka, ki je zgrajena na trdna, jasna in pravilna načela in katere dela so tudi vedno in povsod v skladu z njenimi načeli, zato je nujno in neobhodno potrebna načelna politična vzgoja ljudstva. Samo taka stranka gre lahko skozi vsak ogenj do končne zmage in samo taka stranka je na znotraj tudi toliko zdrava, da more sproti izločati vse, kar se kvarnega vtihotapi vanjo. Skoraj polstoletna slavna in častna zgodovina bivšega SLS nam je najsljajnejši dokaz za to, zato so nam njena načela še danes sveta in ne bodo izginila nikoli iz src našega ljudstva.

„Glavobol .. migrena“

Na tem najbolj trpijo ženske. Zato jim je potrebno zdravilo, ki jim hitro prežene bolečine, a ne škoduje njihovemu organizmu. Uporabljajte bodo Veramon, ki od njega pojenjajo bolečine.

VERAMON

Schering

Cevke z 10 in 20 tabletami.

Orislar reg. pod št. 47 od 29. I. 1935.

dekana g. Škrbca v sleherno gorenjsko hišo in da moramo zbrati čim prej slične dokumente tudi za vse ostale slovenske okraje, da se odpro oči slehernemu slovenskemu človeku in da izgine iz naših vrst tako škodljive nam polovičarstvo, meščarstvo in strahopetnost, ki daje nasprotnikom pogum, našim ljudem pa ubija vsaj bojni duh.

Sv. oče Poljakom

Sveti oče je izdal okrožnico, namenjeno poljskemu narodu, v kateri v silno lepih besedah govori o poljskem narodu kot častiku Devise Marije. Poziva ga, naj bo tudi v bodočnosti tej svoji pobožnosti zvest, kajti Mati božja je že v pretekli zgodovini vedno zmagala nad vsemi zmotami, ki so človeški rod zapeljevale, in bo tudi v bodoče zmagoslavno zaščitnica pred velikimi nevarnostmi — nič manjšimi kot v preteklosti —, ki ogrožajo človeštvo. »Imam vtis,« pravi sveti oče, »da se svet nahaja v veliki moralni in duhovni stiski, ki je nastala zaradi tega, ker je človeštvo na Boga pozabilo. Globoki razdori ločijo posamezne plasti človeške družbe. Na eni strani se dviga komunizem, ki odklanja vsako pravico do zasebnega lastništva in zastruplja osnove človeškega občestva, na drugi strani pa se zopet dvigajo ljudje, ki božejo s poganskim oboževanjem države vzpostaviti red in avtoriteto ter voditi borbo proti komunizmu, pri tem pa pozabljajo na modrost, zaplano v evangelijskih in vlačijo na dan stare poganske zmote, poganska načela morale. Val brezbožja dere po vsem svetu in ogroža obstoj vse duhovne in snovne omike.« Sv. oče na koncu svoje okrožnice ponovno poziva poljski narod, ki je Marijin narod, naj nekoliko molji v zadoščenje za sramotenje, ki jih brez vsake kazni tisk kulturnih narodov go-mili na sveto ime Matere božje.

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

d Doktor bogoslovja je postal g. Peter Eržen, veroučitelj v Kočevju.

d Duhovniške vesti. Podeljena je župnija Vrhnika Janezu Burniku, župniku v Zgornjem Tuhinju. Za župnika v Starem trgu ob Kolpi je bil nameščen g. Alfonz Jarc, župni upravitelj na Sveti Planini. Za kuratnega beneficiata v Voglah pri Kranju je imenovan Josip Gnidovec, župnik v Zagradcu.

d Zlato poroko sta obhajala 17. oktobra v Podbrezjah Jožef Tomše, general v p. in zadnji še živeči sošolec pokojnega nadškofa dr. A. B. Jegliča, ter generalova soproga Jožeta roj. Pavlin. Na mnoga leta!

d Petdesetletnico svoje službe pri župnijski cerkvi sv. Martina v Moravčah obhaja letos moravški cerkovnik Anton Grilj. Vseh 50 let je naročen na »Domoljuba«. Bog živi gosпода jubilarita še mnogo let!

d Lekarno sem odprl v prostorih bivše lekarne pri »Sv. Petru«, Sv. Petra cesta 78. Poleg domačih in tujih specialitet nudim raznovrstna zdravilna zelišča. Naročila po pošti izvršim točno in takoj. — Lekarna pri »Sv. Ani«, Mr. Murmayer.

DOMAČE NOVICE

d Lepa domovinska proslava je bila v nedeljo, 17. oktobra 1937, na Rakeku: odkrili so spomenik kraju Aleksandru I. Zedinitelju. Navzoči so bili zastopnik Nj. Vel. kralja div. general Lazar Tonič, ban dr. Natlačen, naša duhovščina in še drugi zastopniki državnih in samoupravnih teles ter prosvetnih in političnih organizacij, Sokol, Narodna odbrana in četniki se odkritja spomenika v družbi z drugimi organizacijami niso mogli udeležiti. To je pa samo povečalo domačnost in iskrenost lepega patriotičnega praznika na slovenskih tleh.

d Zastopniki slovenske katoliške mladine so se zbrali ono nedeljo v Ljubljani na zborovanje v Rokodelskem domu, kjer so dokončno osnovali Zvezo fantovskih odsekov. Govoril je dr. Žitko, ki je med drugim poudaril, da je Zveza fantovskih odsekov strankarsko nepolitična. V nadaljni razpravi je bilo pojasnjeno, da ima seveda vsak član fantovskih odsekov popolno svobodo udeleževati se tudi političnih prireditvev, vendar ne v kroju in ne kot član fantovskih odsekov. Kanonik dr. Gregor Žerjav je v svojem govoru naglasil važnost rednega verskega življenja, tehnično poročilo pa je podal Ivo Kermavner. Nato so izvolili novo vodstvo in zapeli pesem slovenske mladine.

d Važna skupščina katoliških škofov bo 22. oktobra v Zagrebu. Skupščini bo predsedoval zagrebški nadškof. Na dnevnem redu so važna cerkvena vprašanja, na vrsti pa bodo tudi vprašanja, ki so nastala zadnje čase v zvezi s sprejetjem konkordata med Jugoslavijo in Sv. stolico.

d Desetletje so že zborovali koroški Slovenci v Celju, vendar se jih ni še nikdar toliko zbralo, kot ono soboto in nedeljo. Vsakoletni koroški večer je otvoril v soboto predsednik Kluba koroških Slovencev državni tožilec dr. Fellahner. Opozoril je navzoče, kakšna je razlika svobode Slovencev v Avstriji in Nemcev v Jugoslaviji. Ali bi v Celovcu dovolili

državi in da naj ravno tako dobe Slovenci na Koroškem iste pravice. Sledil je slavnostni govor Frana Uršiča, primerne deklamacije in pesmi in navdušene besede koroškega rojaka dr. Arnejca. V nedeljo je bila deveta redna skupščina, pri kateri je bil izvoljen tudi odbor, in sicer stari z malimi spremembami. Udeleženci so imeli vtis, da se je pri nas v Sloveniji nekaj premaknilo in da se bliža čas, ko bo začela govoriti odločneje vsenarodna zaveza, da reši slovenske narodne manjšine.

d Letos je minilo sto let, kar se je rodil Miha Vošnjak, prvi zadrudni borec v Sloveniji. Ob tej priliki je bila te dni v Celju preprosta, a pomembna proslava, ki so se je udeležili zastopniki oblasti in raznih zadrudnih zvez.

d Vodovod za Suho krajino. Finančni minister Letica je v celoti odobril poročilo odnosno predlog baa dravske banovine glede preskrbe prebivalstva z vodo v brezvodnih krajih v Suhi krajini. Ban dravske banovine je v tem oziru predložil finančnemu odboru obširno poročilo, v katerem ga obvešča, da glede preskrbe prebivalstva z vodo v teh krajih obstoja obširni vodovodni načrt, katerega najvažnejši del je dovod vode v kraja Globočec, Ambrus, Hinje in Stari Log. Stroški za ta dela vodovodnega načrta so preračunjeni na 15.500.000 din. Dela se bodo izvedla postopoma. Iz tehničnih in gospodarskih razlogov je najprej potrebno zgraditi vodnjaka in nabaviti ter montirati naprave za čiščenje, položiti je treba tudi vodovodno mrežo. Stroški za prvo etapo so preračunjeni na 5.829.671.04 din. Da bi se omogočila izvršitev teh del, namerava banska uprava naročiti pri državni železarni v Varešu cevi na 10 letno odplačilo. Stroški nabave cevi so preračunani na 1.098.932.60 din. Državna železarna v Varešu je pristala, da bo te cevi dostavila na 10 letno odplačilo s 4% obrestmi, tako da bo letno vračilo znašalo 135.488.43 din. Prvi obrok bo banovina plačala po izvršeni dobavi.

d Letošnja pšenica in koruza v številkah. Po dokončno urejenih podatkih ministrstva za kmetijstvo je bila letošnja žetev pšenice v primeri z lansko manjša za 5.761.326 metrskih stotov ali za 19,7%. Značilno je, da je letos žetev pšenice padla v vseh banovinah,

Prvi zobobol
naj bo pri Tvojem
otroku tudi zadnji!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

VINA iz Centralne vinarne v Ljubljani bodo zadovoljila Vaše pivce najbolji:

slovenskemu pevskemu društvu, da bi priredilo ob istem času, ko bi imelo nemško društvo družabni večer, tudi slovenski večer? V Celju se je to zgodilo in je imelo nemško moško pevsko društvo v dvorani hotela Skoberne pevski večer. Prav tako bi morali Nemci spoštovati naš narod kot spoštujemo mi Nemce. Naj dobe koroški Slovenci iste pravice, ki jih imajo pri nas Nemci, ki so nam tudi zajamčene po mednarodnih pogodbah. Sani Nemci v Jugoslaviji bi lahko storili korake in opozorili svoje, da imajo oni svobodo. Šole, da se lahko svobodno gibljejo v naši

Na Rakeku so v nedeljo slovesno odkrili spomenik našemu pok. kralju Aleksandru ob veliki udeležbi ljudstvo od blizu in daleč

O naših slovenskih poslancih

V našem listu smo pred meseci temeljito obravnavali vprašanje, kakšni naj bodo poslanci, ki zastopajo naš mali narod v belgradskem parlamentu. Na te članke je uredništvo dobilo od svojih bralcev veliko pisem, v katerih nam sporočajo, kako iz srca jim je list govoril. Saj imamo veliko okrajev po Sloveniji, kjer večina volilcev sploh ne ve, kdo sedaj zastopa njihov okraj v Belgradu. Zastonj ljudje v teh okrajih čakajo, da bi se jim taki poslanci pokazali in jim na kakem shodu pojasnili, kaj so za svoj okraj in za slovenski narod dobrega storili. Večina teh poslancev se je postavila v najhujšo opozicijo s sedanjo vlado in vse njihovo delo obstoja v tem, da mečejo vladi polena pod nogo.

Dobili pa smo tudi nekaj pisem, v katerih nas naši prijatelji opozarjajo, da bi utegnil kdo naše ostre besede, ki smo jih napisali o takih poslancih, poplošiti, češ, da so prav vsi slovenski poslanci v tej skupščini taki.

Tako naših besed ne sme nihče razumeti. Na Jevtičevi listi je 5. maja 1935 kandidiralo tudi nekaj ljudi iz našega tabora, ki so smatrali, da je bolje če pridejo oni v parlament, kakor pa kak proslul poveljec. Ko je nastopila dr. Stojediničeva vlada, se je ta skupina poslancev takoj pridružila politični liniji dr. Korošca, se ločila od Jevtiča in njegovega kluba

in ustanovila v okviru poslanskega kluba JRZ posebno skupino slovenskih poslancev JRZ. Tej skupini poslancev ne more nihče očitati, da je bila nedelavna in da je pri svojem delu zanemarjala splošne slovenske interese. Slovenski poslanci JRZ so redno sodelovali v parlamentarnih odborih, napravili nesheto intervencij ne le zasebnega, ampak tudi splošnega značaja in brezpogojno držali disciplino v vprašanih, ki so se tikala naših slovenskih problemov.

V klubu slovenskih poslancev JRZ so sledeči gospodje: dr. Veble, dr. Klar, dr. Koce, dr. Semrov, Kersnik, Gajšek, Brenčič in Pevc. Vsi drugi slovenski poslanci so se priključili strankam in klubom, ki so sedanji vladi nasprotni.

Upamo, da smo s to ugotovitvijo vprašanje o slovenskih poslancih pojasnili tako, da odslej ne bo ime! nihče izmed naših bralcev povoda, da bi zaradi našega pisanja o nesposobnih in protiljudskih slovenskih poslancih delal krivico onim, ki tega ne zaslužijo.

»Bresplačno prejmete najnovejšo praktično učno knjigo mednarodnega jezika esperanto, pripravno tudi za samouke. Pošljite natančen naslov in 3 din v znakah za poštnino na Klub esperantistov, Ljubljana, Cankarjevo nabrsteje 7/L.

ki pšenico izvažajo, razen vardarske, ki je imela za 487.734 metrskih stotov ali za 28,1% večjo od laške, ki je bila ena izmed najslabših in nesnitja pod povprečnimi. Če primerjamo letnojšo žetev koruze z laško žetvijo, ki je bila doslej največja, dobimo približno 1,5 milijona kvintalov ali za 2,9%, in sicer izvzemši obe banovini, ki imata manjšo žetev kakor lani, in sicer drinsko (6,7%) in dunavsko (1,4%) in upravo mesta Belgrada (32,7%); v vseh drugih banovinah je pričakovati večjo žetev, in sicer v zetaki za 33,2%, v moravski za 23,5%, v primorski za 22,1%, v savski za 5,2%, v dravski za 4%, v vardarski za 3,6%, v vrbski za 3,4%.

»Slovenski delavec«, glasilo katoliškega delavstva, včlanjenega v Zvezi združenih delavcev, je izšel te dni. Ima prav lepe članke. Za člane ZVD stane letno 24 din, za druge pa 36 din. Priporočamo!

»Za pravilno rešitev ljubljanskega kolo-dvorskega vprašanja. Notranji minister dr. Korošec je sprejel tudi ljubljanskega župana dr. Adlešiča, vseučiliškega profesorja Hrovata in predsednika Zbornice za TOI Jelacina, ki so notranjega ministra prosili, naj posreduje na merodajnih mestih zaradi ureditve železniškega vprašanja v Ljubljani. Minister je odpoplansvu izjavil, da mu je stvar znana v podrobnostih in da je že in da še bo nadalje podpiral končno rešitev tega vprašanja.

»Bol, ki naj se kmalu spremeni v slovensko veselje. »Naša koroška bol« je bil naslov predavanja na prosvetnem večeru v beli dvorani ljubljanskega hotela Union. Predavatelj je razdelil svoj govor v štiri poglavja, ki vsako za sebe predstavlja eno »koroško bol«: 1. Da smo Koroško izgubili — po svoji lastni krivdi; 2. da jo še sedaj pred svojimi lastnimi živimi očmi dan za dnevom izgubljam; 3. da nas umiranje naših narodnih manjšin sploh ne boli več in 4. da nimamo nobenega vsenarnodnega programa, da bi se rešili smrti, ki gloda p-

vseh naših narodnih mejah. Prosvetna zveza kot najmočnejša kulturna organizacija je s tem opozorila vso javnost, kje je naša najbolj zevajoča rana in kje je naša prvobitna vseslovenska kulturna dolžnost. Naj se ta klic ponovi po vseh 250 prosvetnih društvih po deželi in naj postane skrb za naše manjšine življenjska skrb vsega slovenskega naroda, ker se bo šele potem »koroška bol« spremenila v slovensko veselje.

»Vsi, ki svojega jedo in stalo seče in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolci, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefova« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijeni porabi.

Ost. vez. 3. br. 307/32.

»Požigalka zasleduje. V Dragomlju je v noči 11. oktobra izbruhnil velik požar. Goreti je pričel kozolec posestnika in gostilničarja Grada. Ker je bilo to okoli polnoči, so nekateri gostje bili še v gostilni ter so takoj pritekli gasiti goreči kozolec. Posegli so vmes tudi domači gasilci, ki so preprečili, da kozolec ni do kraja pogorel, temveč samo dva dela. Posestnik Grad trpi seveda znatno škodo. Požar je bil nedvomno podtaknjen od zlobne roke. O požigu je bila obveščena ljubljanska policija, ki je poslala na kraj dogodka nekaj svojih izvedencev. Ti so s pomočjo psa požigalca baje že izsledili.

»Nov vodovod so dobili. Poštena vas je naselje z 11 družinami v bližini sloveče vinske gorice Gadove peči v župniji in občini Sv. Križ pod Gorjanci, nasproti Cerkljam ob Krki. Doslej so prebivalci hodili po vodi na oddaljeni in zanemarjeni studenec »Štriek«, globoko doli pod vasio, in je bilo z donajanjem vode veliko trpljenja in zamude. S pomočjo Higijenskega zavoda in banovine pa so si vaščani napravili krasen vodovod iz višje ležečega studenca, Marija reber imeno-

vanega, in ga napeljali čez dolino 645 metrov daleč v sredo vasi na dvorišče posestnika Kvartuba, ki se je največ trudil za vodovod. Stalno teče iz cevi močen studenec; za slučaj požara ali druge potrebe pa je napravljen še rezervoar z nad 30 kub. metri vode, iz katerega dviga vodo moderno Carnellovo dvigalo ob obojestranskem vrtenju. V nedeljo, 10. oktobra, je bil vodovod z lepo slovesnostjo blagoslovljen.

»d Tvrda Oroslav Dolenc, Ljubljana, Wolfova ulica 10, je pripravila za praznik Vseh Svetnikov prvovrstne nagrobne sveče v izbranih barvah in oblikah.

»d Šole zapro, kadar lička je koruza. V Banatu namreč! Ta navada je že stara in se je še sedaj strogo drže. Otroci morajo doma pomagati pri spravljaju koruze. Ta navada se je sedaj celo še razširila na Srem. Te dni so tudi tu kratkoma zaprli vse ljudske šole za 10 dni. Saj šola lahko počaka, koruza pa ne tako lahko.

»d Novo veliko pravoslavno cerkev sv. Marka grade v Belgradu. Cerkev bo zgrajena v bizantizem slogu. Je že precej dograjena, zadnja dela, kamnoseka na pradni strani, morajo po pogodbi biti končana do 1. novembra. Doslej je gradba požrla 15 milijonov din, pa bo treba še nekaj milijonov, da bo cerkev sposobna za bogoslužje. Dosedanja sredstva pa so izčrpana, zato se je uprava cerkve odločila prodati del cerkvenega sveta Rdečemu krizu, ki je vreden okrog 1.200.000 din. Za notranjo opremo pa bo potrebna vsaj še dvakrat tolikšna vsota, ki jo cerkvena uprava namerava dobiti s prodajo cerkvenega sveta v Takovski ulici, ki je po ureditvenih načrtih pripravljen za park in za palačo gradbenega ministrstva. Občina, oziroma gradbeno ministrstvo naj bi ta svet odkupila in kupnino takoj izplačala. Tako upa cerkvena uprava priti do zadostnih sredstev za dograditev nove cerkve.

»d Davčno upravo mesta Ljubljane so razdelili na dve davčni upravi. Pod davčno upravo Ljubljana I spada vse ozemlje Ljubljane južno od proge južne železnice, pod davčno upravo Ljubljana II pa vse ostalo ozemlje.

»d Gruberjev prekop zasipajo. Ob ljubljanskem Dolenjskem mostu je voda strugo Gruberjevega prekopa že tako nevarno izdobil, da je bila nevarnost, da se bosta začeli stranski obrežji sesedati. Da bi to preprečili, je začel odbor za ureditev Ljubljane urejati tudi ta del struge. Na obrežju so navozili velike množine materiala od raznih podrtih stavb, kakor od Slona in podrti Majerjeve hiše ob Ljubljani. S tem materialom so začeli polagoma zasipati strugo. Na vodi so uredili dva trdna splava, na katerih so pritrjene tračnice z vozički. Z brega nasipujejo najprej v vozičke kamenje in zemljo, nato pa zasipujejo z vozički na sredo struge in zvrnejo material v vodo. S temi deli so morali ob velikih naliivih ponehati, vendar pa voda ni odnesla čolnov, kakor je pisal neki ljubljanski list, ampak so čolni, da morejo sploh obstati preko

Strokovnjaki govore:

V remoci sem dosegel odlične uspehe s »Pektrom« in »Guanom« pri prašičih, posebno z ozirom na rast, povečanje teže, okrupitev kosti, kakor tudi proti rahitisu in drugim boleznim, ki so v zvezi s poslabšano prebavo. Vatarinar Dr. K. Orth, Pivnice.

Vsa živina, ki je dobivala Pektin in Guan, je je odporna proti boleznim. Navodila daje zastoj:

»KASTEL« d. d., Zagreb 6, poštni predal 50

vode, pritrjeni z močnimi žicami ob nabrežnih stebrih, zvečer, ko so dela zaključena, pa čolne spet pristonijo k steni struge, tako da so čolni popolnoma na varnem. Omenimo naj, da je voda na tem mestu globoka do pet metrov, sama struga pa je široka 24 metrov. Pri delu je zaposlenih 20 delavcev.

d **Kostanje** so se naselili ob mostovih in po ulicah ljubljanskih. Postavili so si zasilne pečice, na katerih pečejo kostanj. Kakor zatrjujejo kostanje, je letošnje leto kostanj izredno dobro obroditel. Otroci so otresli že vse kostanje in se s tem prijetno dišečim sadčjem dobro založili. S pečenjem kostanja po ulicah se bavijo največ siromašnejši ljudje, ki vidijo tudi v tem skromen zaslužek. Če greš jeseni na Rožnik, Šišenski vrh ali Golovec, povsod boš srečal ljudi, ki stikajo za kostanjem. Seveda je kostanj letos izredno debel in lep. Dobiš ga liher za štiri dinarje, medtem ko boš dobil za dinar pri kostanjevih pet do deset pečenih kostanjev. Ta prijetni sadež ti že od daleč zadisi. Še ob pozni večerni uri vidiš, kako tli žerjavica v kostanjevi pečici in kako je treba posebne umetnosti, da kostanj lepo zapečeš, da dobi lepo rumeno barvo.

d **Mlada krč.** Za 100 din je preplaval te dni naraslo reko Kolpo pri Karlovcu krojaški pomočnik Josip Rastočil. Kljub temu, da je bila reka že zelo mrzla, se je pomočnik zagnal v vodo in jo preplaval sem in tja, čeprav je reka široka 200 metrov. Pa se korajzni fant niti prehladil ni.

d **Tadi konj žaluje** za gospodarjem. Bilo je v Milišču pri Konjicu. Nedavno je tam umrl kmet Ibrahim Milišič, ki je imel v hlevu edinega konja. Ko je gospodar umrl in so ga pokopali, se je konj odtrgal iz hleva in odšel na grob. Zvečer se je vrnil v hlev, naslednjega jutra pa je spet ves dan stal ob grobu. Tako se je ponavljalo tudi naslednje dni. V sredo pa konja ni bilo več v hlev. Iskali so ga in iskali, dokler ga niso našli razbitega v nekem prepadu. Ljudje pravijo, da se je konj ubil iz žalosti za svojim gospodarjem.

d **Naraščanje železniških dohodkov.** V prvih petih mesecih letošnjega proračunskega leta znaša višek 160 milijonov dinarjev, v osmih mesecih koledarskega leta nad 240 milijonov dinarjev. Bog daj, da bi bil višek — trajen.

d **Krošnjarenje** z manufakturnim blagom je trgovinsko ministarstvo prepovedalo. »Trg. list« šteje to dejstvo za uspeh Trgovske zbornice. Kaj pa če bi minister takega odloka ne podpisal.

d **Če se uradnik zmoti pri štetju.** Za 10.000 dinarjev se je zmotila neka poštarica, ko je na pošti izplačala denar. Nekemu Milanu Vujačiću je naštel na roko namesto 68.000 din kar 78.000. Čim je opazila pomoto, je začela iskati po Novem Sadu omenjenega Vujačića, toda ta je tedaj že odpotoval v Beograd. Tam so ga tudi našli, vendar se na vse načine izgovarja, da on ni prejel toliko denarja, kakor pravi poštarica, pač pa samo 68.000 din, kolikor je stalo zapisanega na njegovih čekih. Odpeljali so Vujačića nazaj v Novi Sad, a on vse taji.

d **Glavar slavonske razbojniške tolpe** ustreljen. Zloglasnega voditelja slavonskih razbojnikov, cigana Baranjo, so imeli zaptega že cel mesec. Pri njegovem zaslišanju so mogli preiskovalni činitelji zvedeti marsikaj lepega. Baranja je tudi povedal, kje so imeli on in njegovi tovariši zakopano orožje. Izjavil je, da je pripravljen pokazati mesto, kjer je

to orožje zakopano. Res so ga povedli tja. Ko so prišli v neposredno bližino madžarske meje, se je Baranja spustil v divji beg. Stražnik pa ni dolgo premišljal, ampak je nameril puško in zadel Baranjo s prvo kroglo tako točno, da je na mestu padel mrtev. Komisija je ugotovila, da je bila uporaba orožja popolnoma upravičena.

Mislila je, da je njeno perilo belo . . .

Če primerjate „navadno“ oprano perilo z perilom opranim z Radionom, Vas očiten razloček presenetiti. In sicer zato: Navadno pralno sredstvo odpravi nesnago samo s površine — in nič več. Radion pa stori mnogo več: Krepli kisikovi mehurčki pronikajo skozi tkanino, zrahljajo in izločijo tudi trdovratno in utrto emazanijo. Zato mora z Radionom oprano perilo biti bolj belo in bolj čisto. In ker poleg tega pere zelo prizanesljivo, ostane perilo dalj časa trpežno.

Schichtov
RADION
pere sam

d 10 dni pogojnega zapora zaradi smrti otroka. Zadnje poletje se je pripetila v Mariboru v delavski družini tkalke Marije Smolej, ki je, kakor toliko njenih tovarišic, zaradi malega zaslužka morala svojo tri in pol leta staro hčerko Hedviko čestokrat puščati brez nadzorstva, velika nesreča. Usodnega dne je imela Marija Smolej pranje ter je pripravljala

perilo na dvorišču. Hčerkec je imela v kuhinji, kjer je stal poleg štedilnika tudi velik lonec, poln vrelega luga. Otrok se je brez nadzorstva motal sem in tja po kuhinji, prišel je tudi blizu lonca in nesreča je hotela, da je dete lonec prevrnilo ter se je vrela tekočina zlila po njem. Posledice so bile strašne. Zaradi opeklin je deklečce čez nekaj ur umrlo. Obtoženka je pred sodiščem svojo krivdo priznala, zagovarjala pa se je, da je bila skregana z možem, ki jo je pustil samo in da je imela nuno delo, pa je v raztresenosti pozabila paziti za hip na otroka. Obsojena je bila na 10 dni zapora, pogojno za 1 leto.

d V pijanosti zaklala moža. Sicer je bil zakon posestnika Antona in Marije Mohorko iz Marijine vasi pri Žetalah že iz vsega začetka zgrešen, vrstili so se leto za letom prepiri in spopadi med možem in ženo, vendar je prišlo do večjih zaostretev šele zadnja leta, ko sta si Mohorkova zasadila kos zemlje s šmarnico. Vsako jesen, ko sta šmarnico obrala, sta bila oba najboljša gosta svoje kleti. Opijala sta se vsak dan, dokler je bilo kaj v sodu, nista pa čruga drugemu privoščila pijače. V pijanosti so njuni prepiri postajali čim dalje hujski in tudi otroci, ki jih je bilo v zakonu sedem ter so že skoraj vsi odrasli, niso mogli pomirjevalno vplivati na sprta starša. Oba zakonca sta se pred kratkem napila šmarnice ter sta se v pijanosti začela pretepati. Mož je bil močnejši, naložil je ženi precej batin ter jo nagal iz sobe. Žena je v pijanosti in jezi skočila v kuhinjo, se oborožila z dolgim nožem ter pričakovala moža skrita za kuhinjskimi vrati. Čim se je mož pojavil na pragu kuhinje, mu je zasadila nož v srce. Ko je videla moža mrtvega pred seboj, se je iztreznila, poklicala je skupaj otroke ter se potem odpravila na orožniško postajo, odkoder so jo odvedli v zapor.

d Izvoz moke in žita vseh vrst iz Vojvodine se je zadnje tedne zelo pomnožil. Vsega za izvoz sposobnega žita je v Vojvodini okrog 25.000 vagonov ter je od te količine Prizad odkupil že 10.000 vagonov. V zadnjih treh mesecih so izvozili nič manj kakor 5614 vagonov žita in moke ter 17.000 vagonov koruze. Največ koruze gre v Avstrijo, Dansko in Češkoslovaško.

d Pri zaprtju ali pa pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravnega »Franz-Josef« vode

d Otroci, učite se sedaj, da se ne bo treba poznejša leta. Pobijanje nepismenosti se bo po

Ne kupujte koles sumljivega izvora

V zadnjem času so se tatvine koles izpred gostiln, trgovin in drugih javnih prostorov po vsej naši deželi silno pomnožile, policija in orožništvo je zaman napelo vse sile, da bi odkrili tatove. Posebno Ljubljana je bila deležna posebne pozornosti tatov koles, ki so kar na debelo krasti kolesa. Ko je pred tednom dni zmanjkalo pred neko trgovino skoraj popolnoma novo kolo, se je vendarle posrečilo policiji, da je prišla na sled tatovom. Tat jo je pobrisal na ukradenem kolesu kar sredi Ljubljane, policija pa za njim, ko pa je tat na kolesu uvidel, da zasledovalcem ne more uiti, je skočil s kolesa ter zbežal v frančiškansko cerkev. Policija pa za njim, toda niso ga mogli kar tako odkriti, ker se je skrival v spovednico. Končno so ga le izvlekli na svetlo in v njem spoznali 28-letnega J. Č. iz Vač. Pri zaslišanju je izdal še dva svoja pajdaša, bajtar-

jeva sinova S. iz Hoste pod Vačani. Vsi trije kradniki so po kratkem zasledovanju v vaških gospodih skrita brata prijeli ter ju odvedli v zaporniškega sodišča. Na dan je prišlo, da je triperesna deteljica po vsej Sloveniji kradla kolesa, katera so potem v neki skrivni delavnici na Vačah »predelali« ter jih potem za nizko ceno prodajali povečini kmečkim fantom iz vaških in kandiške okolice. Orožnikom na Vačah se je tak posrečilo, da so dobili nazaj nad 40 pokradenih koles, ki so jih ti nepridipravi prodali okrog mesta, veda so vsa kolesa ali prepleksana ali pa z drugimi sestavnimi deli spremenjena — Zaradi nakupa ukradenih koles bodo imeli sedaj sitnosti pri sodišču vsi, ki so kolesa kupovali, zato opozarjamo ponovno, koles sumljivega izvora ne kupovati, ker bi poleg škode imeli še opravičeno oblastin.

naših južnih krajih letos, kakor kaže, res temeljito začelo. Celo tiste vasi, ki leže v bližini večjih mest, imajo velik odstotek nepismenih. Tako ni nič boljše tudi v sami bližini Zagreba v Samoboru. Ta teden so tam neprestano sestanki, na katerih razpravljajo samo o tem, kako bi sami nepismenost omilili. Nabhvili so si tudi že okoli 500 abecednikov, nameravajo pa jih naročiti še toliko. Tako upajo, da se bo v okoliških vaseh letošnje zimo najmanj 1000 ljudi lahko naučilo brati in pisati.

d Malo mesto s številnimi veroizpovedmi. V Vojvodini je mesto Bela cerkev, ki ima 9000 prebivalcev in osem raznih cerkva. Po narodnostih so to: Nemci, Srbi, Rusi, Romuni, Čehi, Madžari in Židje. Katoličani različnih narodnosti imajo dve skupni cerkvi, druge narodnosti pa imajo tudi svoje cerkve, ki pa niso bogve kakšna središča verskega življenja, razen ruske cerkve, kakor poroča novosadski »Dan«. Tudi židje imajo svojo sinagogo, prav tako protestanti svojo molinico, čeprav jih ni veliko. Edina verska ločina, ki še nima svoje cerkve, so »sobotniki«, ki jim bogoslužje opravlja neki romunski obrtnik v zasebnem stanovanju.

d Važno posvetovanje. O banovinskih hranilnicah so razpravljali te dni bani vseh banovin, oziroma njihovi zastopniki. Konferenca je bila v notranjem ministrstvu in so se je udeležili tudi ravnatelji banovinskih hranilnic iz vse države. Sprejet je bil osnutek

uredbe o banovinskih hranilnicah. Tudi čl. 9 te uredbe, okoli katerega se je v glavnem sukala vsa razprava, in po katerem morejo banovinske hranilnice na svojem področju sprejemati kot vloge tudi pupilarni denar (denar nedoletnih otrok in samoupravnih fondov), je bil sprejet. V zvezi s tem členom se mora spremeniti tudi zakon o Državni hipotekarni banki, ki pod svojo osrednjo upravo kopiči pupilarni denar iz vseh področij države. Zato mora o tej uredbi o banovinskih hranilnicah izreči svojo zadnjo besedo še finančni minister. Če bo sprejeta tudi na tem mestu, bodo odšlej banovinske hranilnice mogle razviti mnogo večji in za posamezna področja koristnejše posle.

d Neumnost je najdražja stvar na svetu. Neprijetno zgodbo z začaranim denarjem je doživel krojač Mijo Ras v Koprivnici. Nekega dne se je pojavila pri njem ženska, ki mu je zagotavljala, da bo s čaranjem ozdravila njegovo bolno ženo. Lahkoverni krojač je moral prinesiti ves svoj denar (okrog šest jurjev), da je mogla ženska nad njim čarati. Obred je trajal dalj časa. Krojač ni ta čas ves zaslepljen nič opazil, kako mu je ženska izmaknila iz zavoja denarce in v zavoj vtaknila kosce časopisnega papirja. Šele nekaj ur kasneje je krojač spoznal, da je bil »začaran«. V tem času pa je prevejana »čarovnica« že izginila.

d Obsojeni so bili pred okrajnim sodiščem v Murski Soboti trije člani Sokola, vsak na leto dni zapora pogojno in 300 dinarjev odškodnine, ker so organizirali napad s koli in noži na člane fantovskega odseka v Murski Soboti.

d Listnico s 4000 din izgubil. Hud udarec je zadel konjskega mešetarja Antona Greševnika iz Podgorja pri Mariboru. Izgubil je listnico, v kateri je imel 4000 din. Vse iskanje listnice je bilo zaman ter je sedaj prijavil svojo izgubo policiji.

d Nova žrtev alkohola. V petek, 8. oktobra, so našli v hlevu posestnika Okorna v Senčurju truplo Cotmana Franca, 30 letnega delavca, doma iz Zg. Šiške pri Ljubljani, očeta štirih nedoraslih otrok. Na mrtvecu ni bilo najti nobenih znakov nasilja, kljub temu pa se je zdela njegova smrt ljudem malo čudna. Zato so takoj poklicali orožnike iz Kranja. Ležal je na slami v hlevu, pokrit do vratu s odejo, glavo pa je imel v drobni slami in je bil z isto tudi pokrit. Vse okoliščine so pokazale, da se je nesrečnež zadušil, nekaj pa

Ne v puščavi, ampak v zverinjaku Levi radovedno opazujejo ljudi, ki sanjajo njihove kletke nesnoge

je pripomogla tudi preobilo zaužitja pijače. Posentnik Okorn je namreč prejšnji dan kahal žganje. Okrog četrte popoldne je prišel k njemu pokojni Cotman in ga prosil, naj mu da stekleničko žganja. Okorn se je upiral, češ, da je že itak nekoliko pijan, ker pa je Cotman le silil vanj, mu ga je podaril stekleničko, ki drži četrto litra. Cotman se je vsedel poleg kotla in počasi pil, tako da se je močno upijanil, se zvrnil poleg kotla in zaspal. Zvečer ga je Okorn budil, vendar ga ni mogel prebuditi, zato ga je spravil v hlev in ga odel z odejo. Cotman se je ponoči prav gotovo valjal v pijanosti, ker pa ni vedel, kje je, se je zvrnil s trebuhom na ležišče in se zadušil.

d To dni je stal pred mariborskimi sodniki mladi zločinec Maks Ferš, ki je letos 16. julija v Bresternici zaradi 163 dni in nekaj kosov obleke, kolikor je namreč znašal njegov posestniški plač, usmrtil z nožem 30 letno posestnico Kristino Kselmanovo. Za to dejanje bi bil Ferš gotovo obsojen v smrt na vešaljah, ker pa še ni polnoleten, je dobil 20 let težke ječe. Ko so mladega morilca pazniki odvedli iz sodne dvorane, se je pripetil razburljiv prizor. Iz množice ljudi, ki so se gnetli pri vходу v dvorano, se je prerila naprej neka mlajša ženska, planila je proti Feršu ter ga poljubila, nato pa se je takoj zopet izgubila v gneči.

IZ DOMAČE POLITIKE

d Naš ministrski predsednik dr. Stojadinović je bil te dni uradno v Parizu in Londonu. V francoski prestolnici je podpisal prijateljsko pogodbo med Jugoslavijo in Francijo za nadaljnjih pet let. Pri vseh političnih krogih je bil dr. Stojadinović zelo prijazno sprejet, tako tudi pri francoskem državnem predsedniku Lebruna, ki je povabil našega ministrskega predsednika k sebi na kosilo. Za Parizom je obiskal dr. Stojadinović tudi London, kjer je imel važne politične razgovore z najmerodajnejšimi osebnostmi; sprejel ga je tudi angleški kralj. Zunanji minister dr. Stojadinović je mož na mestu, kakor jih še nismo imeli.

d Meseca januarja poteče doba 49 senatorjev, in sicer 23 izvoljenim in 25 imenovanim. Iz delovnega kluba, ki v senatu podpira sedanjo vlado, bo izgubilo 6. januarja svoje mandate 23 senatorjev, iz opozicijskih klubov, to je iz JNS in neodvisnega kluba pa skupno 25 senatorjev.

NESREČE

d Avto je zadel v avto. Konjiški veleindustrialec in lastnik usnjarne Alfred Lavrič se je v Domžalah hudo ponesrečil. V njegov osebnih avto se je zadel tovorni avtomobil. Trk je bil zelo hud. Lavričev avto je popolnoma strtl in skvetcen. Lavriča samega je stisnil volan v trebuh, tako da je trajalo več ko četrt ure, preden so ga rešili, kar je bilo še posebno težko, ker je gospod zelo velik in močan. Dobil je poškodbe na obrazu in na kolenih. Prepeljali so ga v Slov. Konjice na dom. Najbrž ima Lavrič tudi večje notranje poškodbe.

d Mrjasec se je zakadil v kmeta. Lov na divje prašiče prirejajo v tem času zelo pogosto v okolici Brčkega. Te dni pa se je ta lov žalostno končal. Z ostalimi lovci je čakal v taseli tudi kmet Mamužič. Naenkrat je opazil, kako se mu bliža iz gozda mrjasec. Mamužič je nameril nanj puško, toda ta mu je odpovala. Mrjasec se je zakadil v kmeta s tako

Jaz Vam varujem kožo!

Rdeča, hrapava in razpokana koža dokazuje, da Vaša koža nima dovolj odporne sile, da je torej slaba. Zato je potrebno, da jo krepčate in sicer z NIVEO. Kajti NIVEA vsebuje »Eucerin« in prodira skozi kožne luknjice globoko v kožo, ji dovaja hrano, jo krepča in ji zvišuje odporno silo. Zato uporabljajte redno NIVEO, da bi Vam ostala koža nežna, mehka in gibčna kljub vlažnemu in hladnemu vremenu!

silo, da ga je podrl na tla. Začel ga je nato mrcviniti in mu trgati maso kar v kosih s telesa. Preden se je posrečilo ostalim kmetom ubiti mrjaseca, je nesrečni lovec že izdihnil.

d Ni bil samo utrujen. Občinski paznik iz Višnjaveca, ki je s puško v roki hodil po polju in opravljal svoj nadzorniški posel, se je po nesrečnem naključju ustrelil. Ker se mu je malo dremalo, se je naslonil na puško in zaspal. Puška pa se je nenadoma sprožila. Čuvaja je krogla zadela naravnost v glavo, tako da je bil na mestu mrtev. Zdi se, da ni bil samo utrujen, pač pa tudi precej vinjen, vsaj tako je ugotovila komisija.

d Do smrti povožena delavec. Žrtev prometne nesreče je postal te dni mlad, 23 letni delavec Franc Polž iz Domžal. Oni ponedeljek zvečer je bil ponesrečeni Polž v fantovski družbi, od katere pa se je okrog desetih ločil in se odpeljal na kolesu domov. Ko je šel okrog polnoči po cesti sin gostilničarja Janežiča, je ob zapornicah kamniške proge našel vsega okrvavljenega Polža. Takoj je sklepal, da je moral postati Polž žrtev avtomobilistove brezobzirnosti. Udarac avtomobila je zadel Polža posebno hudo, ker je imel nesrečni Polž strtl prsni koš, zlomljeno doljno čeljust, na levih sencih pa veliko rano. Pri silnem udarcu so Polžu odleteli z nog čevlji, katere so našli prav na drugi strani ceste. Kolo, na katerem se je peljal Polž, je bilo vse skrivljeno, prvo kolo pa zvito in zmečkano. Nesrečni mladenič je bil še dalj časa brezposeln.

d Smrtina nesreča na lovu. Družba starejših izkušenih lovcev se je podala dne 13. okt. 1937 na lov v bližino Županove jame pri Grosupljem. Po končanem prvem pogonu ob 13. se je vsa družba zbrala ter jih je vodja lova odpeljal na nova stojišča za drugi pogon. Prvo stojišče je bilo odkazano Filipu Vodopivcu. Preden je bilo zasedeno zadnje stojišče, je počil strel na prvem stojišču. V dobri veri, da je

streljal pokojni na lisico, ki se, kakor je vsem lovcem dobro znano, kaj rada izmuzne pogonu psov, ni posvečala družba temu strelu nobene pažnje. Pogon se je vršil namoteno dalje; trajal je dobre pol ure. Po končanem pogonu je zbral vodja lova družbo še štirih lovcev, ki se je podala proti prvemu stojišču in tam našla pokujnega Vodopivca na tleh z zevajočo rano na glavi. Po vseh okoliščinah sočelo se je zgodila pokojnemu tovarišu nesreča na ta način, da se je odlomil trhel blod, na katerem je sedel, ter se mu je pri padcu sprožila puška.

NOVI GROBOVI

d Ko so krizanteme zacvetele... Na Jelenicah je umrl rudniški upravitelj Herman Krenn. — V St. Vidu nad Ljubljano je preminula vdova posestnika in kleparskega mojstra Franciška Kremžar. — Na Bregu pri Kraju je odšel po večno plačilo g. Gustav Schiffrer, zlatomašnik-zupnik v p. — V Podbrezju je zapustil solzno dolino dvojni svetnik Andrej Jeglič. — V Škofji Loki so djali v grob trgovca in posestnika Ivana Koširja. Bil je brat upokojenega gospoda jetenskega župnika. — Na Viču so pokopali Marijo Celarc roj. Vehar. — Na Razpotju (Medija-Izlake) je izdihnila svojo blago dušo Alojzija Vozel roj. Pilpah. — V Eggenbergu pri avstrijskem Gradcu je odšla po večno plačilo v Sloveniji rojena s. M. Benificija Kodesch. — V zdravilišču v Gradcu je umrla baronica Zdenka Egger. — K večnemu počitku so položili Lovreuca Križnarja iz Trboj pri Smedniku. — V Ljubljani od odšli v večnost: višji svetnik dr. Ivan Lamut, vlakovodja Jereb Jože, uradnik drž. žel. v p. Filip Vodopivec, Leopoldina Cantoni, železn. uslužbenec v p. Anton Čuk, soproga mestnega uslužbenca Amalija Šimenc, Jože Jeršin, cerkovnik Jožef Padaršič in Gabrijela Hayne. — Gospod, dej jim večni mir!

RAZGLED PO SVETU

Sv. oče o Nemčiji in Avstriji

Nedavno je posetila sv. očeta v Rimu skupina romarjev iz Nemčije in Avstrije. Poglavar Cerkve je imel na romarje daljši nagovor, v katerem je med drugim povedal to: »Kaj naj rečem ali ne rečem v oči gled tako resnega položaja v Nemčiji in v očigled tako bolečega položaja krščanske vere? Vam, ki ste prišli k meni polni vere in zaupanja, izrekam dobrodošlico v uri, v

kateri je vse katoliško in krščansko zelo hudo napadenoc. — Avstrijskim romarjem so veljale te besede: »Upam, da ostane Avstrija veri in katoličanstvu vedno zvesta. Kajti Avstrija je osrčje katoliške Cerkve v Evropi.« — Časopisje je poročalo, da je g. Mussolini te dni v Nemčiji posredoval pri Hitlerju za boljše odnose s katoliško Cerkvijo.

Katoliški škof o delavskem vprašanju

Nedavno se je vršil v ameriškem Clevelandu sestanek raznih osebnosti, ki mu je bil namen razpravljati o raznih stvarkah širom Amerike. Na sestanku je govoril tudi clevelandski škof Joseph Schrems, izborni poznavalec delavskih razmer in vnet prijatelj delavcev. Visoki cerkveni dostojanstvenik je povedal med drugim tudi sledeče:

»Moje srce bije za stavkarje ob uri njih preskušnje. Brezdvomno in gotovo imajo le-ti popolno pravico predložiti svoje pritožbe gospodarjem v izravnavo; tako je pa tudi sveta dolžnost gospodarjev ali delodajalcev, da se na take pritožbe ozirajo.

Že več kot pred 40 leti je pokojni papež Leo XIII. jasno omenjal, da naj imajo delavci vse pravice do organiziranja in da naj uživajo vse koristi, katere jim nudijo delavske organizacije. Tudi naš sedanji veliki papež Pij XI. je to v svoji nedavni poslanici jasno poudarjal. Oba papeža priznavata pravico delavstva do potrebnih lastnih organizacij, ki naj mu služijo k blagostanju; zaeno pa tudi priznavata dolžnost delodajalcev, da pristajajo na izvrševanju vseh pogojev od strani delavcev.

Jaz mislim, da ni nobenih ovir ali vzrokov, da bi se ne mogli med obema strankama na lep in prijazen način rešiti. V tozadnji borbi bi moral vsak gledati na pravičen sporazum in poravnavo.

Pri vsem tem bi pa morala vsaka stranka upoštevati tudi važno dejstvo, da ima pred vsem ljudstvo kot celota prednostno zahtevo in pravico, ne pa samo ena stranka. Lahko se zgodi, da se vsled kake neopravičene stavke zabrani ljudstvu dovoz in nakup najpotrebnejših živil itd., valed česar trpi posledice celokupna javnost. Ljudstvo ima torej povsem pravico do svojega socialnega obstoja, katerega je mogoče doseči in vzdrževati le na miren način, ne pa z nasiljem. Industrijske spletke prizadevajo naravnost ali nenaravnost ljudi vseh vrst in stanov in večkrat povzročajo obžalovanje vsled neljubih slabih posledic.

Škoda, da se skoro pri vsakem štrajku dogajajo slučajni nasilja in celo razbojništva; pa naj isto povzroča ta ali ona stranka, jaz razbojništvo strogo obojam in obžalujem.

Moj nasvet in moje priporočilo stavkarjem je, naj se snidejo pri konferenčni mizi, kjer naj sporne točke na prijateljski in miren način rešujejo.

Kot škofa božje Cerkve je moja pravica in dolžnost, da se zavzamem za delavska vprašanja, in to bom vršil v korist mojega ljudstva, dokler bom živ. Jaz se bom vedno zavzemal za pravice ubogih delavcev, ki bi morali zaslužiti vsaj toliko, da se lahko preživljajo in si prihranijo nekaj za morebitne deželne dneve in za starost.

AVSTRIJA

z Razno iz Korotana. V Št. Jakobu so pokopali Kovacevo mater iz Gorinčič in Grilovo mater iz Podgrada. — V Dvoru pri Vrbi so nesli k zadnjemu počitku g. dekana in konz. svetnika Jožefa Fritza. — V Borovljah je zgorela Renkova hiša. — Severni breg Dobrača nameravajo pripraviti za mednarodne zimske tekme.

ITALIJA

z Železa pomanjkanje. Veliko pomanjkanje kovin, zlasti pa železa za Italijo, je narekovalo italijanski vladi poseben odlok, ki bolj nazorno, kakor vsa druga poročila prikazuje veliko borbo, ki jo mora Italija bojevati za surovine. Te dni je izšel namreč odlok, da se ponovno, kakor v času abesinske vojne, začne zbirati staro železo, da ga bodo mogli spet pretopiti in uporabiti za izdelovanje vojnega materiala vseh vrst. Po tem odloku so dobili

vsil hišni posestniki in lastniki vrtov, katerih zemljišča so bila ograjena z železnimi ograjami, ukaz, da te ograje takoj podro in železo izroče zastopnikom vojaških oblasti v štatem kraju. Vse to staro železo se pošilja v ladjedelnice, kjer pomanjkanje železa najbolj občutijo. Po poročilih tujih časopisov stoji v italijanskih ladjedelnicah veliko število trgovskih parnikov, poleg njih pa tudi bojnih ladij, katerih popravila ne morejo napredovati prav zaradi pomanjkanja železa. Z novim odlomom bodo v prvi vrsti skušali dobiti zadostno množino železa za popravilo bojnih ladij, dočim bodo morali trgovski parniki še dolgo časa počakati, da pridejo na vrsto.

z Drobiž. Solske počitnice v vsej Italiji so podaljšali do 15. oktobra, menda zato, da pomagajo otroci doma pri delu. — Tržaški listi so objavili vojaške odredbe, na podlagi katerih je vpoklicanih pod orožje veliko število vojaških obvezancev, rojenih l. 1908 in 1909. Starejši letniki so manj prizadeti. Število vpoklicancev dosega po objavljenih številčnih podatkih

ono iz časov vojne v Abesiniji. Mladeniči odhajajo proti jugu, kjer so zbirališča vojaštva v Rimu in Neaplju. Nekaj jih ostane tudi v vojaških mestih severne Italije. — Strela je zažgala gospodarsko poslopje sirotišnice v Koprivi na Krasu. — Skozi okno je padla 63 letna Ana Komar v Renčah. Padec je bil tako nesrečen, da so jo pobrali že mrtvo. — Ko je nabiral izstrelke iz časov svetovne vojne je granata hudo poškodovala 12 letnega šolarja Marjana Valiča v Šturjah. — Posestnik Jožef Bukovec iz Vrtojbe je delal na skednju in tako nesrečno padel na pod, da mu je počila lobanja. Poškodba je smrtno nevarna.

MADJARSKA

z 47 ovac pod brzovlakom. Dnevno časopisje poroča o najraznovrstnejših prometnih nesrečah doma in drugod po svetu, vendar o enaki, kakor se je pripetila nedavno na Madžarskem v bližini Tisze, menda še ni pisalo. Zgodila se je na železniški progi, ko je privozil z največjo hitrostjo brzovlak, namenjen proti Aradu. V trenutku, ko je prihrumel vlak, so pastirji ravno gnali čez progo veliko čredo ovac, ki jih ni bilo mogoče več pravočasno odgnati proč. Vlak je zavozil naravnost v sredo črede in strahovito razmrčeval 47 ovac. Pri tem usodnem srečanju se je tudi lokomotiva tako zelo poškodovala, da so je morali takoj zamenjati z drugo.

FRANCIJA

z Pri francoskih okretnih volitvah, ki so bile te dni, so dobile večino sredinske, to je zmernejše stranke. Komunisti in socialisti so v primeri z lanjskimi državnozbornimi volitvami nazadovali za povprečno 15 odstotkov. Na njihov račun pa so porasli zlasti radikalni socialisti, ki so zadnjič povzročili padec Blumove vlade. Vendar končen uspeh volitev še ni znan.

ANGLIJA

z Moč na lončenih nogah. Boljševiki so radi bahajo, da je njih armada najmočnejša na svetu. Angleška vlada pa je do podrobnosti poučena o sovjetski vojaški sili. Angleški znanji minister Eden je v tem pogledu izjavil: Sovjetska Rusija je zaradi zadnjih dogodkov v notranjosti države silno oslabiljena ter je med vojaštvom, zlasti pa med višjimi častniki, mnogo nalaščnagajalcev, ki so do sedaj uspešno igrali svojo vlogo. Zaradi nezanesljivosti častniškega zbora in zaradi usmrtilcev je postala sovjetska Rusija v vojaškem pogledu drugovrstna država. Pod takšnimi pogoji je sovjetska Rusija ne more spuščati v borbo z Japonsko. Eden je dalje izjavil, da je ta slabost sovjetske Rusije tudi velika nevarnost za ostalo Evropo, ker bi za primer, če bi se Japonska in Rusija le spoprile, lahko nastopila Nemčija proti Rusiji. To pa bi pognalo v vojni vrtine vse Evropo, na čemer pa Anglija nima nobene brige. V sovjetski vojski vlada nered in zahrbtno nagajanje se širi v vse smeri. Vojska na Daljnem vzhodu je mnogo preslaba in tudi nima dovolj letal. Ugotovilo se je namreč, da so neki višji častniki postavili tekem zime veliko število letal izven hangarjev, ker so hoteli proučiti njihovo odpornost proti mrazu. Uspeh tega poskusa je bil ta, da je bilo ogromno število teh letal izločenih iz ruskih letalskih sil, ker so se pokvarila. Ruske železnice in ceste

so tudi v obupnem stanju, tako da bi oredotenzije sovjetske armade na Daljnem vzhodu trajalo trikrat dalj časa, kot je to predvideno v vojnem načrtu. Jasno je, da bi takšno počasno zbiranje vojaštva pomenilo za Japonsko veliko prednost in gotovo zmago nad tako oslabiljeno Rusijo.

AMERIKA

a To in ono. V Towerju, Min., je umrl od-dotni slovenski župnik, Jos. Ferjančič, star 75 let in doma iz Goč pri Vipavi. Tam je živel od leta 1904. Pokojni je bil blagega značaja. Brigal se je le za svojo etanovsko dolžnost in svojo faro je pustil brez dolga. Pogreba, ki se je vršil v ponedeljek, se je udeležil med drugo številno duhovščino tudi Rev. Anton Schiffer, župnik slov. fare Sv. Janeza Evangelista. — V Burgettstownu je preminul 60-letni John Tavčar iz Hotovelj nad škofjo Loko. — V Clevelandu so umrli: 50-letni Anton Planinšek iz Beča pri dolenskem št. Vidu, 57-letna Marija Praznik roj. Krajšek od Sv. Križa pri Litiji, 74-letna Ana Sadar roj. Črček iz Moškovec pri Zužemberku in 50-letni Jernej Modic iz Blok. Zadnji je utonil. — V Njujorku je odšel v večnost Ivan Adamič, dolgoletni pevo-vodja zboru »Slovan«. — V Novadi Que. so pokopali Ivana Straja iz Ljubljane. — V Schuma-cherju Ont. je zapustil ta svet 30-letni Anton Hri-bar iz Cerknice. — V Moon Runn je odšel v večnost 60-letni Peter Razpotnik iz Briš pri Kolo-vratu.

d Po pogosti nesečnosti morejo žene s števnim redno uporabo pol kozarca naravne »Franz-Josefove« grenke vode zaužite na ta-ke, s lahkoto doseči izpraznjenje črev in urejeno delovanje želodca. »Franz-Josefova« voda je davno preizkušena, najtopleje pripo-ročena in se dobiva povsod.

Ogl. ros. št. št. 2647/36.

DROBNE NOVICE

Belgijski socialisti so odklonili zvezo s komunisti.

Hudo je obolel zaradi žolčnih kamnov sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvi-nov.

Za povratek Habsburgovcev na madžar-ski prestol so se začeli potegovati vodja ma-džarskih malih kmetov Tibo Eckhard.

Španska rdeča vlada se seli iz Valencije v bolj varno Barcelono.

Italijani zanikajo vesti, da bi Abesinci po-klali 300 Italijanov in da bi nato Italijani po-strelili 5000 Abesincev.

108 podmornic ima Italija in s tem naj-večje podmorniško brodogradništvo na svetu.

Jamstvo za nedotakljivost belgijskih meja je prevzela tudi Nemčija.

Cene živilom in poljskim pridelkom so zelo poskočile v Angliji.

30 cm snega je padlo te dni v severni in vzhodni Češki.

15.000 hl vina bo Avstrija letos prodala Franciji.

Okrog 100.000 mož šteje uporniška voj-ska, ki so jo Kitajci v Mandžuriji nahujskali proti tamošnji vladi.

Million plinskih mask je naročila egipčov-ska vlada za svoje prebivalstvo.

10 odstotkov ječmenove in koruzne moka bodo odselej dodajali kruhu po odredbi ita-lijanske vlade.

Od 1. januarja lani do zdaj so izgubili Ita-lijani v Abesiniji 2357 mož.

65 let je star predsednik avstrijske re-publike Miklas.

Na španskem bojišču se ni primerilo nič po-sebnega.

V severozapadni pokrajini Špani so Kitajci obkolili 40.000 Japoncev.

Pijte samo

zdravilni

PLANINKA
čaj

v plombliranih paketi po Din 20 - in Din 12 -

Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana

Novo uniformno dobi italijanska vojska in fašistovska milica.

120 milijard dinarjev za novo oboroževanje je določila Amerika.

Pri zadnjem bombardiranju komunistične Valencije je baje sodeloval tudi Mussolinijev sin Bruno.

Sovjetska Rusija ni bila še nikdar bliže vojne kot je sedaj, je izjavil maršal Vorošilov.

Velike vaje sovjetskega brodogradništva so bile nedavno na Baltičkem morju.

d Potovanje v Prago ali Švicco za 30 dni! Udeležite se plemenitega esperantskega tedaja, ki traja samo štiri meseca in stane samo 30 din. Izmed tisoč udeležencev se izbere nagrada v znesku 1250 din. 50 izžebancem pa se pedeli brezplačna kongresna karta za 20. jubilejni mednarodni katoliški esperantski kongres, ki se bo vršil drugo leto v Ljubljani. Učite se pridno esperanto, pa se ga boate lahko udeležili že vi! Prijava pošljite na naslov: Jugoslovanska Katoliška Esperantska Liga, Jev-nice-Fuzine (za Gorenjskem). Priložite znamko za odgovor!

RAZNO

L. Ganghofer:

47

Martinij kloster

Roman iz začetka 12. stoletja

Poslovenil Blaž Poznič

Nov sunek je stresel tja, da je votlo zabobnelo, in zvon je zapel. In pobočju nad ribnikom se je sprožil peščen plaz; kakor drsi, se v temi ni videlo, toda truščalo je in grmelo, da je odmevalo, in kamenje se je trkljalo po krčevini, se kotallo menihom pod noge in butalo ob lesene stene klostra. Bratu Vampotu so klecala kolena, bled je držal Svajker plamenico v roki; njegove oči so v skrbeh strmele čez črne vrhove dreves, tja proti daljni rēbri, in njegove ustnice so tiho izgovarjale neko ime.

Jezdec, ki se je na zasoplem konju gnal čez strubska polja, je privzdignil glavo in se bežno ozrl proti Lokije-vemu lesu. Pa se je brž zopet sklonil in udaril svojega konja s šibo po stegnu. Skozi šenav ga je vodila pot, k Falkenštajnu. Zenske, ki so žule, kako so topotala kopita, so grozljivo šepetale: »Vutejevi vojščaki jezdijo.«

Vacemaniovo grajsko dvorišče je razsvetljeval žar plamenic. jezdec je našel vrata odprta in most spuščten. V gručah so postajali hlapci in dekle naokrog, dočim je zgoraj v veži sedel gospod Vace, oblečen samo v domačo haljo, z golimi nogami; strežniki so ga bili izvlekli iz po-stelje in izbe ven v vežo; tu je v pijanosti zopet zaspal in smrčal zdaj z odprtimi usti. Hlapec, ki je bil skočil iz sedla, se je opotekel po stopnicah in zbudil svojega gos-podarja. »Pokoncu, gospod, pokoncu, pokoncu!«

Gospod Vace je dvignil glavo, zabolčal hlapcu v obraz in ga spoznal; hotel je vstati, toda noge ga niso nesle, in kolneč se je sesedel zopet na leseno klop.

»Pokoncu, gospod, pokoncu! Kdo naj spi v takšni noči! Ali niste čuli? Zemlja je zarompljalat!«

»Naj romplja,« je blebetal pijani. »A pripoveduj! Kako je bilo na veču?«

»Veče je razsodilo za vas proti samostancem! Gospod Vace se je renčavo zakrohotal in udaril s pestjo ob mizo. »Kletka, ki sem jim jo spletel, dobro držil! Zdaj bodo plesali, kutarjil! Pripoveduj, fant, pripo-veduj! Kdo je govoril proti meni?«

»Ribič!«

»Smart mu že čepi za vratom!«

»In Ajgel, oglar.«

»Čak, sajavec, poiščem te na tvojem kopišču! Vroču postelj te čaka v kopil! Kdo še? Kdo še?«

»Kagenhart! Svetoval je, naj bi Falkenštajn zažgali.«

Gospod Vace je opotekavo šinil kvišku. »Čahol! He-ripot!« je zavpil z vreščočim glasom. Dva hlapca sta pri-tekla. »Tja dol, pravim, tja dol na Hilmtrudin dom! Rdečega petelina na streho! Ne bom zatislil očesa, pre-den ne bo gorela bajtal! Na posel! Ali pa vam podkurim pod noge!« Gospod Vace je dvignil pesti, da bi udaril, toda opotekel se je in padel z zgornjim delom telesa čez mizo.

Hlapec sta odhitela, in trpoleči žar plamenic, ki sta jih nosila, je drsel skozi gorski gozd. Ko sta se bližala brvi čez Aho, sta čula, da je jasno zavpil dekliski glas. Bil je vzklík veselja, s katerim je pozdravila Edelrota svojega brata, ki se je vrnil domov. Ob gozdu pred šenavom sta se morala hlapca kriti za grmovjem. Po vseh domovih je bilo živo; od povsod so zveneli v noč vreščoč glasovi žensk, hripavi klici domov se vračajočih mož. Eden teh je tekel čez polog, da je hlipal in se spotikal; komaj so ga še nesle noge; njegova žena, ki je čakala v temi, ga je že zapazila in kliknila: »Hartli! Hartli!«

PO DOMOVINI

„Zeca bojevnikov“

Kar se človeku v trudu in trpljenju pripeti, to običajno najbolj ljubi. Glejmo mater. Čim več je morala trpeti za otroka, tem ljubši ji je in obratno. Otrok, ki je v trdoli življenja spoznaval mater, in je gotovo zvesto vzljubil za vedno. Saj človek nehta razodeti ljubzen do trpete matere, ko v slučajnem razgovoru omenja spomin na mater, ki je trpela. Razumljivo je tedaj, zakaj se vsepoved v vseh državah, ki so se udeležile svetovne vojne, gojavljajo organizacije bojevnikov. Sai tudi bojevnike veže ljubezen, ki so si jo v hudem trpljenju, da, v smrtnem boju pridobili. Človek se pomni vojne, ki bi storila toliko trpljenja vseh vrst in prelivanja človeške krvi v potokih ter grozoh smrti, kakor so to preživeli možje in ženske v zadnji svetovni vojni. Zato je razumljivo, da bojevnike že spomin na svetovno vojno veže v nerazdružljivo skupnost. Kaj je tovarištvo v vojni, zna povedati le oni, ki se je sam udeležil štirinastnega klavna, prebil v strelskih jarkih, odbil sovražne naskoke, delal pot preko žičnih ovir.

Kaj pa povojna družba? Ali je priznala onim, ki so žrtvovali svoje zdravje, dali življenja, pretrpeli nepopisne grozote gorja v obrambi za domovino, za svobodo. Ali se je povojna družba oddolžila invalidom, vojnim vdovam in njih otrokom? Najbrž ne, ker povojni val družabne miselnosti gre preko čute dolžnosti do bližnjega, zlasti pa preko čute do onih, ki so trpeli in še trpijo, trpne pa predvsem moralno, ker se po pravici čutijo zapostavljene — ponižane; človek spoštuje sočloveka le še zaradi osebnih koristi.

Ali se ne bo ta brezbrilnost kdaj maščevala in morda celo nad onim, ki nosijo odgovornost pred Bogom in ljudmi, kakšen boji družabni red. Le priznajmo, da bi bojevniki svetovne vojne in vojni invalidi (sioci, brez rok in nog) zaslužili drugačno priznanje v družabnem redu, vojne vdove in njih sirote pa bi morale biti deležne vse drugačne ustehe, kakor jim jo je nudila brezbrilna povojna družba. Danes vsi občutimo ustehe priznanja. Ždi se, da prevlada družbo človek brez srca, brez ljubezni, brez one prave od Boga dane notranje ple-

manitosti. Nebote, le po dejstvih ugotavljajoč, so postali gibalo družabnega reda sile človeka, ki ni okusil gorja, oproščeni bridkosti, zato tudi odčujeni najvišjega daru božjega, ljubzni, onega daru, ki edini ustvarja srečo in zadovoljstvo v družini in družbi. Oproščeni torej onega, ki tvori temelj vsega dobrega, temelj sreče, spoštovanja do bližnjega, da tudi do cblzati.

K. F.

50 letnica zaslužnega moža

Izmed največjopotenznejših gospodarskih del, ki jih izvršuje sodanji slovenski rod, je nedvomno elektrifikacija Slovenije. Kekor znanu, je oče te velike zamisli bivši kranjski deželni odbor s nepozabnim dr. F. Lampetom. Po vojni je potem ta akcija dolga leta spala in počivala, dokler je ni med prvimi svojimi deli obudil bivši oblasni odbor. Ta je s krepke roke prijel, kjer je nekdanji deželni odbor prenehal. Po ukinitvi oblasne samouprave je nastal noviči kratek zastoj, sedaj pa te stare načrte, prilagodene današnjim razmeram in potrebam, s neutrudno delavnostjo, smotrenostjo in požrtvovalnostjo nadaljuje naša banska samouprava. Glavno zaslugo, da niso navedeni doktor Lampetovi načrti zaspali za vedno, ima poleg bivšega ljubljanskega oblasnega predsednika in današnjega bosa dr. Natlačena načelnik tehničnega oddelka bivše ljubljanske oblasti in šef oddelka za elektrifikacijo pri današnji banovini, g. ing. Franc Ruch, ki je obhajal v nedeljo petdesetletnico svojega rojstva in je torej v svoji najlepši moški dobi. Doma je zaslužni jubilar iz prijazne Kostanjevice na Dolenjskem. Po gimnazijskih študijah v Novem mestu je študiral teh-

niko v Gradcu in jo l. 1913 odlično končal. Že bivši deželni odbor je pridobil nabednudega tehniko zase, po končanib študijah je pa stopil takoj v kranjsko deželno službo. Vojna je potegnila tudi njega na bojna poljana, po prevratu se je pa vrnil v državno službo, prestopil ob ustanovitvi oblasti v samoupravno službo, od tu pa v banovinsko, kjer je postal nenkrat duha vse živahne delavnosti na polju elektrifikacije naše ože domovine. Prejšnji režim je nekoliko zavri njegovo neumorno iniciativnost, pod sedanjim banom ima pa priliko za popolni razmah svojega obsejnega strokovnega znanja in ljubezni do svojega delokroga. Pod njegovim spretnim vodstvom so bili elektrificirani že celi predeli Slovenije, kjer ni še pred nekaj leti niti misliti ni mltiče upal na to prevajno gospodarsko pridobitev moderne tehnike. Želimo odličnemu jubilaru še mnogo krepkih let v blagor širokih planih slovenskega ljudstva. Vemo, da je jubilar širokomož, ki odklanja javna hvalešanja, vendar mu ni samo oblast dala vseh zasluženih priznanj, temveč ga tudi široka javnost pozna in ceni ter mu je hvaležna za vse velike zasluge, ki jih ima za naše ljudstvo.

Iz raznih krajev

Dragomelj. Posestnik in gostilničar Jernej Grad iz Dragonjla je postal dvakrat v enem mesecu žrtev zločinske roke. Pred enim mesecem mu je na nedeljo zvolet zgoraj kozolec poln krme, v ponedeljek zvečer pa mu je zopet najbrž isli zločinec zažgal še drugi kozolec. Na srečo so bili pri Gradu zbrani svažki, ki so ogenj pravčasno opazili in ga omejili, da ni pogorel cel kozolec. Ljudje so v strahu pred toliko zlobo in se boja, kje se bo zopet pojavil rdeči petelin.

Litija. V začetku oktobra smo imeli obrtno razstavo, ki jo je priredilo »Društvo obrtnikov, združeno s sadjarsko, katero je priredila sadjarska podružnica. Razstavo je otvoril pokrovitelj g. ban dr. Natlačena. Udeležba razstavjalcev je bila velika. V eni sobi je 50 sadjarjev imelo 70 zabojev krasnih jabolč. Cena je bila od 2-4 din za kg. Na sadju se je opazilo, da imajo vidje tečeči krapč lepše sadje kakor pa v hišnicah. V drugih troh sobah so pa našli obrtniki, 51 pa številu, razstavili svoje izdelke. Bili so res na lepi višini in čestitamo obrtništvu, da nam je pokazalo moč in napredek svojega stana. Obiskovalcev je bilo okrog

»Hilmtrudač se je odzval pridružen odgovor.

Stekla mu je nasproti, ga ujela, omahujočega, v svoji krepke roke in ga vlekla proti ogradnim vratom. »Zahvaljane vse dobre možič! Samo da si zopet domač!

»Ali še stoji najina hiša?« je hropel mož s pojemajočo sapo. »Ali še stoji?«

»Da, dal Le poglej! Seveda še stoji!«

Opotekel se je v temi k lesenim stenam in tipal po njih z drhtečimi rokami, med smehom in ihtenjem. Kar ga je prijala žena za komolec, in trepetajoč strah je zvenel iz njenega hripavega glasu. »Povej, gospodar — pa ne da bi na večjo kaj govoril proti Vacemanu?«

Kaganhart se je obotavljval. »Kaj bi govoril,« je dejal nato jecavo, »kaj ti ne šine v glavo! Pri tem je v temi plaho škilil ženi proti obrazu.

Hilmtruda se je oddahnila. »Potem je vse dobro!«

»Kaj je dobro? Ne razumem te!«

Žena je odkimala in odinila s komolcem vezna vrata. Oba sta izginila v hišo in duri so se zaprle.

Tedaj se je pri ogradnih vratih nekdo pritajeno zahihetal: »Zaženi, da jima ogrejeva postelje!«

V velikem loku, sikaje, je zletela plamenica čez plot, jarko žareč v temi, in udarila na mahasto streho. Urno, kakor drobni valovi, kadar suno iznenada veler na vodno vršino, so se razpotegnili ognjeni jeziki na vse strani po mahu in slami. Smejoč se sta zbežala hilpca proti hosti; ko sta dospela do Ahe in se ozrila, sta že videla švigati v zrak iskreče se ognjene zublje. Rdečkast žar je obsvetil gozline rebri in falkenštajnsko steno, ki se je s krvavim bleskom zazrcalila v jezerakem ribniku.

Zigenot, ki je šepetaje govoreč z Vihotom sedel na temnem razgledišču, je ta blesk opazil, in ko se je ozri kvišku, je zagledal rdečo nebo in švigajočo iskro v daljavi. »Goril! Biti mora v šenavu! O ubogi ljudjo, ubo-

gile je zaklical, in preden ga je utegnil Vihó zgrabiti, je že skočil s razgledišča čez plot dol na pesok.

»Naj goril, kar goril!« je zavpil Vihó. »Varuj svojo lastno hišo!«

»Ljudje v silii, in ne bi pomagal?« je odgovoril ribič in odhittel. Tekel je in tekel. Ko je došel na plane pologe v šenavu, da je obšlo, kakor da sanja; pač je videl buhteti plamena, toda tiho je bilo vse naokrog v jarko razsvetljeni noči, nihče ni govoril, nihče vpil, nihče klicai: goril! Samo peš so bevskali po raztresenih domovih. Izmed sosedov ni bil nihče prihitel na pomoč hiši v plamenih; strah te noči, trepetajoča groza pred negotovim jih je zadrževala v lastnih ogradih, pod lastno streho.

Solze so stopile Zigenotu v oči, ko je zasoplen pritekkel do pogorišča in se ustavil pred ognjem. Videl je; tu se ni dalo nič več pomagati, nič oteti, gorelo so že vse stene pri hiši in hlevu, in bučeči plameni in tleči trami so tako žehтели od vročine, da ni bilo mogoče stopiti bliže.

Sredi ograda, rdeče ožarjena od oguja, je stala Hilmtruda z osteklenelimi očmi zastrmela v moža, in noben leg nje na tleb, ječal in ihtel, oklepajoč z rokami sanjasto ponev; od vsega svojega imetka in premoženja je bila to edina stvarca, ki jo je bil otel v prestrašeni zmešanosti. Kakor mož, je bila tarnala tudi žena in v obupu vila roke. Toda ko je gospodar v svoji stiski zavpil: »Zdaj imam sam, kar sem želel Vacemanu na večjo, njegovo hišo sem hotel požgati, zljaj gori moja!« — tedaj je Hilmtruda z osteklenelimi očmi zastrmela v moža, in noben glas več ni prišel čez njene ustnice.

Ko ji je položil Zigenot roko na ramo, se je ozrila počasi kvišku, zastrmela vanj kakor v tujca in se z zmedenimi očmi obrnila zopet proti ognju. Kmet je pa izpustil svoje ponev in se lhteč zgrudil Zigenotu pred noge. »Moja hišica, ribič, moja ljuba, edina hišica, v kateri

dobivanje dragocenih kovin. Abesinija mora skrivati v svoji zemlji precej zlatega zaklada, ker se večkrat pripeti, da ta ali drugi domačin prinese zlato kepe na prodaj na trg. Italijanske tovarne gradijo za bodoče zlatokope šotore, kuhinje, postelje, italijanski strokovnjaki se trudijo, da bi doznali najizdatnejši način pridobivanja zlata, Italijanski učenjaki pa pišejo debele knjige o tem, kako naj se karavane dobro zavarujejo pred vsemi mogočimi neprilicami. Tako se Italija pripravljau, da izkopije abesinsko zlato in tako krije vsaj del svojih ogromnih izdatkov za abesinski pohod.

Možje s platinu. V Tokiju je ustanovljeno novo društvo. Njegovi člani se zavežajo močiti vsaj po en platinast prstan. Njihovo število znaša več desetisoč, med katerimi je posebno dosti častnikov. Društvo je ustanovljeno na pobudo ministra za obrambo domovine. Platina je najvažnejša surovina pri izdelovanju različnih letalskih in drugih točnih aparatov. V pričakovanju bodoče vojne kopiči Japonska zalogo

3000. Ob priliki razstave je bila slavnostna seja občinske uprave, kateri je prisostvoval g. ban. Iaročena je bila g. banu diploma častnega občana litijske občine. G. ban se je zahvalil za visoko odlikovanje in obljubil, da bo podpiral zahteve občanov, da se čimprej izpolni želje prizadetih. — Dne 7. oktobra je zaplapolala na občinski hiši zastava v pozdrav vsem priključenim občanom. Odlok notranjega ministrstva so je hitro razvedel po vaseh in so ljudje z veseljem sprejeli vest, na katero so težko čakali. Prejtni režim ni imel razumevanja za težnje in zahteve našega kmeta.

Gabrijele pri Trzinu. Dne 15. oktobra so žalostno zapeli zvonovi Kopalovi mamici, komaj 46 let stari. Morala je po mučni bolezni zapustiti ozno dolino, da dobi v nebesih svoje plačilo. Bila je vzorna žena ter krščanska mati dvanajstih otrok, ki jih deset še živi. Zelo je bila priljubljena, ker je bila gohrih rok. Od svojih mladih let je bila članica Marijine družbe. Rada je obiskovala cerkve in prosvetna društva ter prebrala dobre knjige in »Domoljuba«. Sladko spavaj, ljuba, nepozabna mamica, na domačem pokopališču, kar ti je bila poslednja želja. Zalujočemu možu in otrokom iskreno sožalje!

Cemšenik. Dve stari korenini sta padli... V nedeljo, dne 17. oktobra smo pokopali dva starčka: Antona Brvarja iz Brezja in Jožeta Leharja iz Zaloke. Nad vse ganljiv je bil v cerkvi pogled na krste dveh mož, ki sta prehodila skoro enako dolgo življenjsko pot in umrli istočasno v 85. letu svojega življenja. Oba sta bila v življenju verna, zavedna slovenska kmeta. Pokojni Anton Brvar je delal tudi pri tukajšnjem Prosvetnem društvu, za katerega je mnogo žrtvoval pred 25 leti, ko je bil zgrajen nov Prosvetni dom. Društvo ga je letos ob priliki 25 letnice izvolilo v zahvalo za njegove zasluge za svojega častnega člana. Obilna udeležba na pogrebu je pokazala, kako sta bila oba moža spoštovana. Naj jima bo lahka slovenska zemlja!

Laporje pri Slov. Bistrici. Naša župnija je ono nedeljo prirredila farni dar. Kot družina je nastopila v najlepši slogi in pokazala na zunan krasno idejo fare kot farne družine. Na predvečer je vsaka vas zaigala svoj kres, pri cerkvi je bil pa iako imenovani farni kres: vsa fara se je po opravljeni spovedi zbrala o njem. Na dan sam je bilo sv. obhajilo vse fare, pridige o ljubezni do fare, darovanje za novi farni dom, popoldne pa farna akademija, kjer smo prikazali svojo faro

v preteklosti in sedanjosti. Bila je deklamacija »Ljuparska fara«, drž. himna, pozdravni govor, petje, kuhanje (jesenski večer v domačem jeziku), zgodovina fare, simbolične vaje in telovadba fantov in mladcev, odhod k vojakom in nazadnje fantovska himna. Lep dan je dosegel svoj namen, da smo se navdušili vsi za to, da si kot družina postavimo svoj Farni dom! Bog daj, da bi ga čimprej!

Cerklje pri Kranju. Pretekli teden je dospelo 10.800 kg cevi za naš vodvod. Cevi, s katerimi bomo raztegnili glavni vod za en kilometer, je poslala banska uprava kot letošjo podporo k gradnji vodovoda. — Za preureditev našega pokopališča je izdelal g. arhitekt Plečnik prav lep načrt. Z izvedbo načrta ne bodo združeni nobeni posebni stroški, pač pa bo treba samo nekoliko dobre volje faranov in nekaj dela, pa bomo imeli pokopališče urejeno tako, kakor jih bo malo na Gorenjskem. — Dekliški krožek je zadnje nedelje pričel z rednimi sestanki, na katere dekleta z veseljem prihajajo, ker se zavedajo, da je tudi njim potrebna umska izobrazba. Da članice seznanj tudi s kuharsko umetnostjo, bo krožek letošnje zimo pridelil več kuharskih tečajev, kar bo za dekleta zelo koristno. Krožek vodite dve poštvovalni gđ. učiteljici. — Ustanovni občni zbor fantovskega oddelka bo v nedeljo, 24. okt. ob 3 pop. v Ljudskem domu. Na občni zbor pride tudi govornik iz Ljubljane in zastopnik okrožja iz Kranja, zato v nedeljo vsi zavedni fantje v Ljudski dom.

Ig. V ponedeljek, 18. oktobra, smo pokopali Vilčeta Intiharja, člana in zastavonošo Prosvetnega društva na Igu. Pred tremi tedni, še ob priliki prosvetnega tabora na Igu, je ves vesel in navdušen nosil nov društveni prapor k blagoslovitvi. Najbrž ne on ne kdo drugi ni slutil, da bo prav ta društveni prapor še čez tri tedne prvič očit v črno žel najprej pri pogrebu svojega lastnega zastavonoše. Na mrtniškem odru je ležal pri Skarzatovih, svojih sorodnikih na Igu, kjer je po smrti staršev imel svoj drugi dom. Vsa v belih rožah in vencih, ob častni straži fantov v krojih, je počival. Pogreba se je udeležilo poleg sorodnikov in veliko drugih tudi celokupno članstvo Prosvetnega društva v krojih in z zastavo. Pred hišo, v cerkvi in ob grobu mu je društveni pevski zbor zapel žalostinke. Pri pogrebu se je poslovil od pokojnega v imenu društva g. prof. Fr. Štrukelj z govorom, pri katerem ni ostalo suho nobeno

oko. Dragi Vilči! Vse Te je imelo rado! To je pokazal Tvoj pogreb. Bog Ti daj večni mir in pokoj! Poživaj v miru, blaga duša! Saj si šel v večnost dobro pripravljen! Z Bogom!

Moravče. Po skoraj desetletnem službovanju na moravški šoli je bila premeščena gđ. Marija Zitkova v Domžale. Bila je izvrstna učiteljica, katere ni ljubila le naša šolska mladina, marveč tudi odrasla dekleta. Z lepimi uspehi je vodila več gospodinjskih tečajev, pa tudi v društvu pri dekliških predstavah je pomagala. Zgledno gđ. učiteljico bo ohranila vsa moravška dolina v hvaležnem spominu. — Srce delajo našim kmetovalcem občutno škodo. Zbere se jih kar po več skupaj in uničujejo ajdo in druge jesenske pridelke. Treba bi jih bilo iztrebiti, pa jim lovci menda priznajo.

Raka pri Kriškem. Letos bi bilo pa kar prav, ko bi Bata podaril vsakemu par škornjev, da bi v njih zvesalici po blatni brozgi. Saj če je uro, dve vedro, pa potem dežuje skozi ves teden, kot da bo znova vesoljni potop. Tako ni mogoče spraviti že itak skromnih jesenskih pridelkov, ne se-

»belega zlata«. Če bo izbruhnila vojna, bo dobila država v dar vse platinaste prstane, ki so potrebni za tehnične namene. Društvo pričakuje, da bo zbralo vsaj 10 odstotkov prebivalstva Japonke in z njim vred velikanske, za desetletja zadostne zaloge najdražje kovine.

Diamanti v morskem pesku. Iz nekega angleškega pristanišča poročajo, da so se tam igrali otroci na pesku blizu morja. Postavili so iz peka razne figure ter kopali luknje. Pri tej priliki so odkrili velik zaklad samih diamantov in prstnov z vdelanimi pristinimi kamni. Stvar je prišla seveda takoj na uho policiji, ki je ugotovila, da je zaklad last nekega juvelirja, ki je bil kakih osem dni prej okraden. Juvelir je povabil otroke, ki so zaklad odkrili, na posebno pojedino ter razen tega še vsakega bogato nagradil.

Zdraviti bolnike ni tako težava; toda lečiti zdrave ljudi je bolj hudo. — H. W. Shaw.

Značaj je kakor senca, ki sledi človeku, all pa gre pred njim; včasih je daljša, včasih pa krajša kot človek. — Francoelki avtor.

sem se smejal otrok pri materi in očetu, v kateri sem prebival v sreči in miru!« Na vse razprtije in vse hude ure je pozabil v svoji žalosti, in se spominjal samo dobrih, ki jih je bil užil pod to streho, razpadajočo zdaj v oglje in pepel.

Zigenot je dvignil ihtčega moža. »Nobeno druge tolažbe ne poznam zate, sosed, ko samo eno: tu je stala tvoja hiša, in glej, tu bo zopet stala nova in trdna! Saj si mož! Vzravnaj se! In ko se ohladi žerjavica, začni graditi! Jaz in moji ljudje ti bomo priskočili na pomoč vsako uro, ko boš želel. In dokler nimaš lastne strehe, pojdi z ženo k nam in se udomita v moji hiši po svoji volji.«

Hreščoč se je sesedlo tramovje na kadeč se in razžarjen kup. Krik se je izvil Hilmutri iz grla, in ihtč je stegnil Kaganhart roke kakor gladen otrok, ki mu je neusmiljena roka iztrgala kruh. Zigenot je skušal oba človeka potegniti za seboj, zakaj videl je, da jima sleherni pogled na požar nanovo razvema bol; a trajalo je dolgo, preden je Hilmutra čula, kako ji ribič prigovarja. Končno je prikimala in molče stisnila Zigenotu roko; potem je objela svojega moža okoli vratu in dejala z glasom brez zvoka: »Ne joči, Hartil! Jaz sem ti požgala hišo, jaz jo zopet postavim!«

Nič mu ni bilo mar teh besed, samo ihtel je, pobral s tal ponev in se dal brez volje odvesti proti ogradnim vratom; tu se je ozrla Hilmutra zadnjikrat nazaj na razžarjeno gmadno; obraz se ji je spalil in v stisnjeno pest je dvignila golo roko in zavpila v bledečo noč: »Vaceman! Vaceman!«

Tako sta zapustila kraj, kjer je stala njuna hiša. Daleč tja dol v dolino ju je spremljal duh po smodu. Ko sta dospela do jezera in jima je Zigenot s prisrčnim prigovarjanjem odprl svoj ograd, se je začelo svitati, in snežene vrhunce kralja Lednika je že oblivala zora blizajočega se dneva.

17

To je bilo čudno jutro tiho in brez sapa; še voda, bi dejal, je žumela tiše, in komaj kaka ptica se je oglasila; nič rose ni padlo ponoči, in vendar je pokrival nežen siv puh vse trave, vso zelen drevce — prah je bil, droben, zelo droben prah. Pa so bila vendar vsa pota in steze v Gadenu kamnita ali travnata — odkod neki se je vzel ta prah? Na nebu ni plul niti en oblček, iz gozdov ni vstajala megla, zrak je bil topel in suh, in vendar je pokrival siv hlap dolino in vse višine, da so bile gore zastrte, kakor bi se bližala nevihta. In včasih je v zraku zagomelo in se zaiskrilo kakor od peščenega prahu, ki ga obsije sonce. In povsod je zaudarjalo — pa ni dišalo po smodu vpepeljene hiše, bil zadah, ki ga povzročata mlinska kamna, kadar se brez zrnja tretja drug ob drugega.

In listovci so se videli, kakor bi v tej noči začeli nenadoma usihati; brez števila rumenih in rdečkastih listov je blestelo med trdnim zelenilom bukvja in javorja, in neslišno so se usipali izmed vej, kakor bi lizajoč padali na tla ognjeni jeziki.

Bilo je čudno jutro, jutro kakor skrivnost, kakor molk na strastno vprašanje.

Tiho je stala Martinja samotarca sredi gluhega gozda. Cim je sinilo jutro, se je bil odpravil Ebervajr na pot, in Valdram, slab še od razburjenja pretekle noči, je ležal v postelji. Danes, na Gospodov dan, Švajker ni smel vih-teti sekire; toda v miru ga ni strpelo, četudi mu je topa utrujenost ležala ko svinec v vseh udih. Zložno je hodil po goličavi sem in tja in pobiral kamenje in gruh, ki ga je bil nametal grizasti plaz po krčevini tja do kloštrskih sten. Pri vsakem kamnu, ki ga je pobral v privihano kuto, je globoko vzdihnil; in venomer so mu uhajali zabljeni pogledi tja čez dolino Abe in navzgor po pobočju na oni strani.

IZ ŽIVLJENJA KMEČKIH ZVEZ

Tri vogle podpira...

Cloveka, ki ima ljubezen in sočutje za kmečki živelj, prav posebej boli dejstvo, da je danes pri nas veliko število kmetov, ki so strašno zagrenjeni in nezadovoljni. Gospodarska kriza zastrepja kmečko dušo. Tu morate biti gorko sočute, ki boste znale in umele prepoditi pusto meglo malodušnosti in obupa iz src vaših mož, sinov in hčera. Takšno blagodejno sonce, ki je prinašalo veselje v hišo, je bila že večkrat imenovana svetopisemska žena, o kateri stoji zapisano: »Srečo njezega moža so na njo zanašali... ona mu skazuje dobro in vse dni njegovega življenja ničesar hudega.« Ona ume prepoditi oči v malodušne misli iz moževnega arca; ona vodno najde primerne besede, da avoje moža potolaži in razvedri. »Svoja usta odpira v modrosti in ima primeren pouk na jeziku.« Zalo pa tudi, tako poroča sv. pismo, njeni sinovi »stanejo in jo blagrujejo in tudi njen mož jo hvali.

pa da sem mu tudi sporočil, da na, ride do mene, da mu dam iz lastnega tudi še znesek po 30 ditu v gotovini. Ni res tedaj, da bi bila moja zbirka v potovanju v Sv. Križu, ampak je res, da je bila dostavljena Stigarju Francetu ngravnost. — Pajčanš Gustav.

Sestre. Prosvetno društvo uprizori v nedeljo, 24. oktobra, ob pol 4 popoldne igro »Marišac«, dramo v 5 dejanjih. Ljubljani!

St. Jurij pod Kumom. V nedeljo, 17. oktobra, je bila tu prirojena sadjarska razstava. Razstavljeno sadje je bilo zelo lepo in zdravo, kar dokazuje, da je kraj primeren za sadjerejo. Ako bi se sadjereja bolj gojila, zlasti nekatere izbrane vrste, bi sadje donajalo lepo dohodke, katerih polje ne daj. — To nedeljo je bil tudi občni zbor Prosvetnega društva. Velika udeležba je pričala, da vlada za društvo precejšnje zanimanje. Naj bi ta vnema v bodočem poslovnem letu ostala in rastle ter pripomogla do čim večjih uspehov na polju katoliške prosvete. Med drugim se je tudi razpravljalo o letnem teledružbu in društveni zastavi, kar naj bi se uradničilo že v tem letu.

Ta hvala iz ust sinov in moža pove, kako je bila družina pri tujj srečna in zadovoljna. Ker je bila svetopisemska žena sama vesela in zadovoljna, sta izkarevala veselje in zadovoljstvo na vse družino.

Res je, da sloni mnogo dela in skrbi na ramenih kmečke žene, danes morda več, kakor kdaj prej. Toda kljub temu se kot verne žene štrvujte zaradi Boga za svojo družino. Večkrat se spomnimo tudi Marije; ona je bila sicer kraljevskega pokolenja, a je bila kljub temu revna žena in je neizmerno trpela pod križem na Golgoti. Toda kljub vsej revščini in vsemu trpljenju ni bila zagrenjena, saj je pač trpela iz ljubezni do svojega božjega Sina.

Pri vsem delu, ki sloni na vas, ne pozabite na lepoto in na sončne strani poklica, v katerega je Bog sam vas poklical! Kmečke žene tako radi vidijo le tisto, kar imajo druge žene lepega in dobrega, a vse premalo cenijo, kar imajo same. Nekatero cenijo življenje le po tem, koliko imajo denarja in dohodkov. Ker pa kmečko delo prinaša tako malo denarja, je zato tudi malo veselja za kmečki poklic. A vendar je na kmečkih mnogo reči, ki morejo žensko srce razveseliti iz ga napraviti srečnega. Ve imate svoj dom, svoje ognjišče. Koliko ste vendar na boljsem, kakor one žene, ki stanujejo po velikih stanovanjskih tansarnah. V teh hišah, kjer ve sedaj gospodinjite, so stanovali že vaši predniki in ravno tam bodo stanovali vaši potomci. Lep domek, čprav priprto in skromen, ali ni to želja vsake žene. In ve ga imate. Ve imate skupaj svojo družino; mož in otroci delajo skupno doma, skupno se vsedejo za mizo, skupno pokleknejo k molitvi, skupno se veselijo in skupno žnostijo, vse ob svojem času. Kako trpko občutijo delavke žene, ko imajo svojega moža in pogosto tudi svoje otroke doma le zvečer in ob nedeljah. Kmečka mati je središče družine, vse se vrtil okrog nje, ona je blagodejno sonce. Pa zaukajte, da ni to lepo in priščno.

Vaše delo je menjajoče. Delate na svoji lastni zemlji, na svojem lastnem vrtu, na svoji lastni njivi, v svoji lastni hiši in ne morda na mrtvem stroju. V hiši imate male otroke, na vrtu rože, v hlevu živali in na te reči so navezane vaše skrbi. Ali ne bo našlo nepokvarjeno žensko srce

jati osimine, za kar je že skrajni čas. Bati se je, da bo maralkaki družini, ki je oblagodarjena z »dobljenec« in ki je bila v boljših letinah od sosedov z živežem podpirana, preko letošnje zime trda predla. Prav bi bilo, da bi meredajne oblasti vse storile, da bi se beđa, ki neizbežno preti zajeti v svoj vrtiloc široke mase najubožnejših, kolikor največ uogoče omilila.

Prežganje. Prosim, objavite sledeče pojasnilo: Z ozirom na dopis iz Prežganja v št. 40. šte. »Domoljub« in na izjavo, oziroma popravek šolskega upravitelja g. Jereba v št. 41., ponovno trdim, da se je dogodilo z voznikom dogodilo tako, kot je opisano v dopisu št. 40. Ni pa v dotičnem dopisu mišljen niti najmanj naš blagi gospod župnik, ki ga vsa bližnja in daljna okolica pozna po njegovem res prijaznem nastopu. — Prežganje, 17. oktobra 1937. — Adolf de Cecco.

Prežganje. Ker se v dopisih v »Domoljub« rešuje vprašanje, kdo bi bil tisti »gospod«, ki se na motornem kolesu vozi, bi najbolje vedelo povedati tisto dekle iz Prežganja, ki je pred kakimi tremi meseci vozilo neke guste proti Ljubljani in ji je privozil nasproti ter se mu je hotela zadosti umakniti, pa je zaradi tega zavozila tako v stran, da se je voz prevrnil. Kakšne so posledice tega, so lahko ugane. Vendar prav hudo ni bilo. Voz je dobil poškodbo, dekle prasko na roki, zaradi padca oteklo nogo, ostali pa poleg strahu še kak udarec zaradi neprostovoljnega dotika z zemljo. Bog varuj, da bi kdo dekleta dolžil, da je bilo v »pijanem stanju«, ko vsak ve, da ni bilo. To vse se je zgodilo v Besnici na b. novinski cesti in ne na občinskih potih, o katerih izvemo, da so slabi.

Brežice. Pozivajoč se na zakon o tisku, Vas pozivam, da objavite sledeč popravek: Ni res, da Stigar ni pobiral darov za sebe po Brežicah, pač pa je res, da je njegova žena darove po Brežicah pobirala in da je nabrala darove v denarju, obleki in obnavlu. Ni res, da bi bil jaz za Stigarja Franceta nabrane darove odposlal Sokolu v Sv. Križu, ampak je res, da svoji objubi, da bom za Stigarja Franceta nabiral darove, nisem mogel v večji meri zadostiti, ker mi je Stigar Franci kljub mojemu pozivu svojo nabiralno polo, potrjeno po župnem uradu v Sv. Križu preporno dopisal, tako da je med tem časom za poplavljenca v Sv. Križu započela svojo zbirko še občina mesta Brežice, obenem pa tudi Sokolsko društvo v Brežicah. Res pa je, da sem kljub temu storil vse, kar je bilo v moji moči in da sem nabral in Stigarju Francetu odposlal različne obleke, čevlje in perilo, obenem

W. Houff — 1. O.

Pravljice

»Ali ni morda tako?« vpraša Goran strme. »Ali mar čutili svoje srce? Ali ni mrzlo ko led? Ali te navdaja strah ali žalost, ali se moreš česa kesati?«

»Ti si mi srce le ustavil, toda imam ga še vedno kakor poprej v prsih in Ezekiel tudi, saj mi je sam povedal, da si nas nalagal. Ti nisi mož, ki bi znal komu srce iz prsi izgrgati neopazno in brez nevarnosti; moral bi znati čarati.«

»Toda zagotovem ti,« vzklikne Goran nevoljno, »da imate ti in Ezekiel in vsi bogati ljudje, ki držijo z menoj, tako mrzla srca kakor ti in da imam njihova prava srca tukaj v moji čumnati.«

»Ha, kako ti teko laži namazano z jezika!« se smeje Peter. »Take pravljice pripoveduj komu drugemu! Ali misliš, da nisem videl na svojih potovanjih takih umetnih in tucate. Posnetki iz voska so tista tvoja srca tu v čumnati. Bogat si, priznam; ali čarati vendarle ne znaš.«

Tedaj se velikan razrdi in odpre vrata v čumnato. »Pojdi sem in beri vse te listke in tistega tam, glej, to je srce Petra Munka; ali vidiš, kako utriplje?« Ali se da tudi to napraviti iz voska?«

»In vendar je iz voska,« odgovori Peter. »Tako ne bije pravo srce, jaz imam svoje še vedno v prsih. Ne, čarati ne znaš!«

»Ti bom pa dokazal,« vzklikne Goran razdraženo. »Sam boš čutil, da je to tvoje srce.« Odpne Petru telovnik, vzame kamen iz njegovih prsi in mu ga pokaže. Nato vzame srce, dihne vanj in ga položi varno na nje-

govo mesto; takoj je čutil Peter, kako je utripalo, in zopet se je mogel tega veseliti.

»Kako ti je sedaj?« vpraša Goran smehljaje.

»Resnično, si le prav imel,« odgovori Peter in potegne oprezno križec iz žepa. »Nikoli ne bi bil verjel, da je mogoče kaj takega storiti!«

»Kaj ne? In čarati znam, kakor vidiš; zdaj pa pridí, da ti zopet kamen vstavim.«

»Počasí, gospod Goran!« vzklikne Peter, stopi za korak nazaj in mu pomoli križec nasproti. »S slanino se love mišl in to pot si ti ogoljufan.« In obenem začne moliti, kar mu je le na misel prišlo.

Tedaj se je začel Goran krčiti in postajati vedno manjši, padel je na tla in se kot črv vil sem in tja in grčal in stokal in vsa srca naokoli so začela utripati in biti, da je donelo kakor v urarjevi delavnici. Peter pa se je bal, groza ga je obšla, zdiral je iz čumnate in iz hiše in plezal — strah ga je podžigal — po skalni steni navigator; zakaj slišal je, kako se je Goran pobral s tal, lomastil in divjal n strahovito klet za njim. Ko je bil zgoraj, je tekkel proti Jelovi gori; zbrala se je strašna nevihta, strele so udarjale desno in levo ob njem in klate drevesa, vendar je prišel nepoškodovan na Steklenčkovo ozemlje.

Srce mu je bilo veselo, in sicer le zato, ker je bilo. Polem pa je gledal z grozo na svoje življenje nazaj kakor na nevihto, ki je za njim na desni in levi razbijala lepi gozd. Misli je na gospo Liziko, svojo lepo, dobro ženo, ki jo je iz skoposti ubil, zdel se je sam sebi kot izvržek človeštva in je silno jokal, ko je prišel na Steklenčkov grič.

Zakladnik je sedel pod jelko in kadil iz majhne pipe, vendar se mu je videlo, da je živahnejši kakor

RAZNO

Dvojni možgani. V Sidneyju v Avstraliji biva Sterling Wilkinson, ki go odlikuje redka zmožnost. Lahko opravlja istočasno dva različna posla in zaradi tega ima priimek »Cloveka z dvojnimi možgani«. Wilkinson lahko piše z desno in levo roko dve različni pismi ali riše popolnoma različne risbe. Kot otrok v šoli je pisal Wilkinson z levoico vedno norobe, in je štala učiteljica njegov rokopiš samo v ogledalu. Hotela je odvoditi dečka njegove posebnosti in mu vedno zvezala levoico k pasu, da bi pravilno pisal v desnico. Menda na ta način je razvil deček svojo prirojeno zmožnost do sedanje popolnosti.

Francija izumira. Za 1. polletje l. 1937 je izdala Francija pregled gibanja svojega prebivalstva in dooznala kaj malo razveseljive podatke: število porok pada, razporeke pa naraščajo; rojstev je 5000 manj kot lani v istem času, daš je že lani in nekaj let sem več smrtnih slučajev kot rojstev. Vsi priznavajo in uvidevajo, da je narod v nevarnosti, da v nekaj stoletjih zgine.

Iz pisarne Kmečke zveze

VODITELJSKI TEČAJI MLADINSKE KMEČKE ZVEZE

Glavni odbor Kmečke zveze bo tudi letos organiziral desetdnevni tečaj za voditelje »Mladinske kmečke zveze« v Ljubljani. Tečaja bosta dva, in sicer eden za fantje od 18. do 27. novembra, za dekleta pa od 8. do 17. decembra. Na vsak tečaj bo sprejetih po 35 fantov odnosno deklet. Za izbiro tečajnikov in tečajnic je bila ta teden razposlana vsem okrajnim odborom, kjer pa teh še ni, močnim krajevnim kmečkim zvezam okrožnic s točnimi navodili. Ker je rok, do katerega morajo odbori poročati glavnemu odboru imena udeležencev kratak (do 5. novembra), prosimo vas, da takoj pristopijo k izbiri. Ko bo glavni odbor na podlagi prejetih predlogov določil potrebno število, bo vsem tečajnikom postal vabilo za prihod v Ljubljano sam. Zato navedite tudi točne naslove. Oni, ki so bili pridržani že lansko leto, pa se želijo udeležiti tečaja letos, naj prav tako ponovijo svoje prošnje. Pripominjamo še, da bomo tudi one fantje in dekleta, ki so končali tečaj lansko leto, poklicali za en ali dva dni v Ljubljano, da dobijo nova navodila in da poročajo o delu in težavah pri organiziranju.

NABIRALNA AKCIJA ZA POŠKODOVANČE PO VREMENSKIH NEPRILIKAH

Zaradi pozitivne pomožne akcije, ki jo je organizirala banska uprava za poškodovance po teči, povodni itd., je glavni odbor Kmečke zveze stopil v stik z osrednjim pomožnim odborom pri banški upravi. V sporazumu s njo je tečaj na vse svoje krajevne in okrajne odbore okrožnico, s katero je pozval svoje članstvo, naj marljivo sodelujejo z še postujočimi okrajnimi in krajevnimi pomožnimi odbori. Ta pomožna akcija obstoji v nabiranju poljskih pridelkov in denarnih podpor, kar se bo pričevalo osrednjemu odboru, ki bo nato na podlagi podatkov o potrebah tudi delil.

Škoda, ki je nastala zaradi elementarnih nezdol našemu kmečkemu ljudstvu, je velika, ponekod popolna, zato se obrača Kmečka zveza na vse svoje člane, katerih ta nesreča ni prizadela, da pomagajo svojim stanovskim tovarišem z zbiranjem poljskih pridelkov. Vsek bo lahko nekoliko utrpel, skupno pa se bo nabralo precej. Izročite zbirke po vaseh, ki naj potrajo od člana do člana, pa bo precej lažje. Pokažimo to-

varišem, da smo s njimi tudi v težkih časih. S tem jim bomo pomagali tudi moratno, ker se ne bodo čutili osamljene.

Glavni odbor Kmečke zveze bo pa storil vse, da izpostuje čim več podpor pri proste vozovnice, Veega pa sam, brez pomoči članstva, ne bo mogel narediti. Ne strašite se neprijetnega dela, zahvala vam bo zavest, da ste pomagali tovarišu, ki ni po lastni krivdi padel v nesrečo.

Sedaj, ko se spravljajo poljski pridelki, je čas za to akcijo. Nekaj dni se krepko spravite na delo, pa se bo mnogo usredilo. O delitvi bo Kmečka zveza svoje edince stalno obveščala.

POSEDOVANJE ZA OCENITEV ŠKODE PO MANEVRU

Vsem onim, ki so se obrnili na glavni odbor za posredovanje, ker škoda, povzročena ob priliki manevra še ni bila ocenjena, sporočamo, da smo to storili deloma potem banke uprave, deloma pa neposredno na vojaško oblast. Priprani smo, da se bo to vprašanje kakor tudi vprašanje oškodovancev kmalu in zadovoljivo rešilo.

KOLENDAR KMEČKE ZVEZE

Konec meseca izide kalendar Kmečke zveze. Naročil se bo pri tajnistvu Kmečke zveze v Ljubljani, Miklošičeva 17-III., imele ga pa bodo v razprodaji tudi knjigarnice. Kalendarček bo stal 10 din. Priročna je za kmeta z vsami potrebnimi tabelami in členki, tako da ga bo lahko uporabil za vsako priliko. Svoje člane opozarjamo na to, da ga naroče potem svojih krajevnih odborov, ker bo na ta način prihranjeno na poštini. Odborom pa bomo pridobivali teden poslali še posebno okrožnico s točnimi navodili in pogoji. Priporočamo pa ga že danes vsem članom in želimo, da ne ostane nobena kmečka hiša brez njega.

OBČNI ZBOR IN SEJA

V petek, dne 22. oktobra ob 3 pop. bo seja vodstva Kmečke zveze v pisarni na Miklošičevi cesti 17. Vse odborneke prosimo, da se seje udeležijo. Vabila so razposlana.

V nedeljo, dne 24. okt. pa bo v Mariboru občni zbor okrajnega odbora Kmečke zveze za Maribor levi breg. Občnega zbora se udeležijo tudi zastopnik glavnega odbora.

Poravnajte naročnino!

na vsem tem veliko veselja in radosti? Veselo ste svojih zdravih in nepokvarjenih otrok, veselje vam prinašajo vrt, svetlice, cvetja, travniki, kjer tako neposredno gledate blagoslov svojega lastnega dela in truda. Koliko nedolžnega veselja morete užiti v bolji naravi, ki je dan za dnem opazujete pred svoje lastno hišo. Treba je imeti le odprte oči in naše boste našli veselja. Pokažite to veselje tudi svojim otrokom, potem bodo ostali radi doma in bodo tudi oni imeli veselje na kmečki grudi. Če silijo samo zabavljati se brez kmečki stana in to iz vaših ust, potem svoda ne bo nič čudnega, če jih ne bo nikdar veselilo kmečko življenje in bodo šli v tovarne in mesta.

Najbolj boste veselje in srečo tedaj, če boste mogle svojo družino osrečiti; toda nikar ne mislite, da jo morete osrečiti samo z denarjem, z lepimi oblekami in s samo hrano. Vse to mora biti, a več je vredno pravo družinsko veselje, ki napravi življenje prijetno in privlačno. Ve mora biti srečnice, ki boste umele gojiti to veselje. Posvetite se svoji družini, posebno v dolgih zimskih večerih. Pripovedujte svojim otrokom povesti in pravljice, zapojte z njimi pesmi ali igrajte kako nedolžno igro. Na vsak način privoščite svoji družini veselje in zabavo tu ne godrnjajte takoj, če postane pri tem malo bolj glasni, kakor običajno. Ne bodite prestroge in morda celo sitne! Nekje se je zgodil naslednji resnični primer. Bila je pridna in varčna kmečka žena, a pri tem pa vendar preveč natančna, naravnost sitna. Vedno je godrnjala in se jezila, če je moč sveter za pečo nabral fajfco tobaka in jo prižgal. Kregala se je nad njim in ga potila ves kadit, kajti ona, tako je utemeljevala svojo jezo, ne bo neprestano prala okusnih zagrnjal, ki so zaradi tobakovega dima hitro porjavile. Da se je moč izogniti svoji sitni ženki, je kadil kar na klopi pred hišo; ko je prišla narzla in deževna jesen, je pa zavil v bližnjo gostilno, da bi bil na gorkem in pod streho. Tamkaj je našel vinake bratce, se tudi sam kmalu navadil pijačevanja in v par letih je šel sicer trden grunt na boben.

Torej, tako ne! Pač pa žene in matere, akribite in se trudite in žrtvujte zaradi Boga, da boste same vesele in da bo to veselje ožarjalo vso vašo družino. Dajte oporo svojim malodušnim možem v težkih trenutkih, bodrite svoje otroke in jih lepo vzgajajte in bodite tiste sonce, ki bo ožarjalo vso družino. Potem boste resnično podpirale tri vogle...

V vsako hišo »Domoljuba«!

zato pa zahtevajo večje podpore družinam z velikim številom otrok. Ie pravega varstva počejo odstraniti. Časopise še vedno na debelo zagovarja in raztrija nemoralnost, vzpodbuja ljudstvo k brezmišelnemu uživanju in strahotnemu izmišljanju pred družinskimi dolžnostmi, češ naj imajo reveži in tepci kopice otrok, kdor pa je pameten, naj gleda, da bo dobro živl in se udobno zebaval. Nobena bolezen ni tako nalezljiva kot kuga ugodja, posebno če so vsi verski temelji popolnoma omanjeni.

Zasedanje parlamenta otvorjajo z molitvijo. Ko je bilo nedavno v Dublino na Irskem otvorjeno novo zasedanje državne zbornice ali parlamenta, se je predsednik Luke Esmon de Valera z vsem poslanci katoličani udeležil v katedrali slovesne sv. maše, katere se udeležili tudi višji sodniki in častniki. Za protestante se je vršila služba božja v cerkvi sv. Patrika.

Na kuf železa samo tedaj ko je vroče, ampak naredi vročega tudi s kožanjem. — Cromwell.

poprej. »Zakaj jočeš, ogiljarjev Peter?« vpraša. »Ali nisi dobil srca? Ali ti leži še kamen v prsih?«

»Ob, gospod!« zdihuje Peter. »Ko sem imel še kamenito srce, nisem nikoli jokal, oči so mi bile suhe kot zemlja v juliju; zdaj pa mi hoče staro srce skoraj počiti od žalosti nad tem, kar sem storil! Svoje dolžnike sem pogljal v bedo, na reveže in bolnike ščeval pse in, saj sami veste — kako je padel bič na njeno lepo čelo!«

»Peter, velik grešnik si bil!« pravi možiček. »Denar in pohajkovanje te je pokvarilo, dokler ti ni srce okamenelo in ti poznalo več ne veselja ne bolesti, ne kesanja ne usmiljenja. Toda kes prinaša odpuščanje in ko bi le vedel, da iskreno obžaluješ svoje prejšnje življenje, bi že še kaj zate storil.«

»Ne maram nič več,« odgovori Peter in žalostno povesi glavo. »Z menoj je pri kraju; svoj živ dan ne morem biti več vesel; kaj naj delam tako sam na svetu? Mati mi nikoli ne odpusti, ker sem ji storil in morda sem jo že spravil pod zemljo, jaz ničvrednež! In Lizika, moja žena! Pobijte rajši kar tudi mene, gospod zakladnik, potem bo vsaj moje bedno življenje z enim mahom končano.«

»Dobroc, odvrne možiček, »če nočeš drugače, se ti lahko zgodi; sekuro imam pri roki.« Mirno vzame pipico iz ust, jo iztrka in vtakne v žep. Potem počasi vstane in gre za jelko. Peter pa séde jokaje v travo — življenje mu ni pomenilo nič več — in potrpežljivo pričakuje smrtnega udarca. Čez nekaj časa zasliši lahne korake za seboj in si misli: »Zdaj pride.«

»Ozri se še enkrat, Peter Munk!« zakliče možiček. Peter si obrne solzne oči in se ozre ter zagleda — mater in Liziko, svojo ženo, ki ga prijazno gledata.

Tedaj veselo poskoči: »Torej nisi mrtva Lizika? In tudi Vi ste tukaj, mati, in ste mi odpustili?«

»Pripravljeni sta, da ti odpustita,« spregovori Steklenček, »ker kažeš pravo kesanje, in vse boji pozabljeno. Pojdi sedaj domov v kočjo svojega očeta in bodi ogiljar, kakor si bil prej; če boš dober in pošten, boš imel svoje roko delstvo v časti in sosedje te bodo bolj ljubili in spoštovali, kakor če bi imel deset ton zlata.« Tako je dejal Steklenček in se poslovil od njih.

Vsi trije so ga hvalili in blagoslavljali ter šli domov.

Ponosne hiše bogatega Petra ni bilo več; strela je udarila vanjo in jo z vsemi zakladi vred do tal požgala. Do očetove kočje pa ni bilo daleč, tja so zdaj krenili in se niso brigali za veliko izgubo.

Kako pa so strmeli, ko so prišli do kočje! Lepa kmetaska hiša je stala tam in vse v njej je bilo preprosto, a dobro in snažno.

»To je dal dobri Steklenček!« je vzkliknil Peter.

»Kako lepot!« je dejala Lizika. »Tu se mi zdi mnogo bolj domače kakor v oni veliki hiši z mnogobrojno družino.«

Odslej je bil Peter Munk priden in vri mož. Bil je zadovoljen s tem, kar je imel, neumorno je ogiljaril in tako se je zgodilo da si je z delom svojih rok pridobil lepo premoženje in ugled in spoštovanje v vsem gozdu. Nikoli več se ni prepiral z ženo Liziko, spoštoval je svojo mater in rad dajal revežem, ki so trkali na njegova vrata. Ko pa je čez leto dni povila Lizika lepega dečka, je šel Peter na Jelovo goro in povedal svoj izrek. Ali Steklenček se ni prikazal. »Gospod zakladnik!« je glasno zaklical. »Poslušajte

Oktobar na kmetiji

Na polju je marsikateremu kmetu ostala še ajda, krompir in kuzuza. Razume se, da je vse te pridelke treba čim prej pospraviti. Glede krompirja smo dali nekaj nasvetov že v prejšnjem mesecu, danes opozarjamo še na odbiti semenske kuzuze. Za pri trganju kuzuze je dobro odbrati semenske storže (štokke). Vzamejo se takšni, ki so nizko nasejeni, pa imajo lepe vzporedno razvite vrste zruja. Dognano je namreč, da kuzuza od nizko pri tleh nasejenih storžih hitreje dozori in boljše, obrodí. Za letos bo ta odbita povetina že nemogoča velja naj pa nauk za prihodnja leta.

Velik križ je letos z oranjem in sejanjem ozimnih žit. Ponekod stoji po njivah, ki bi morale biti že obdelane in posajane, še voda, povsod je pa delo v premokri zemlji težko, ker se ne more obdelati kakor je treba. V slučaju, da je njiva, ki bi po kolobarju prišla na vrsto za ozimino, premokra ali da je celo pod vodo, naj se ta žita vsejajo na njive, ki so predvidene za jara žita, če so te njive bolj suhe in bo na njih setev lažje dobro izvršiti. Bolj prav je v takem primeru opustiti strogi kolobar in ga menjati, kakor pa jeseni ne vsejati dovolj ozimnih žit, češ bom pa spomladaj sejal jarno. Jara žita, v prvi vrsti pšenica in rž, pri nas ne dajeja nikoli zadovoljivih pridelkov.

Upajmo, da bo mogoče obe glavni vrsti žita kljub neugodnemu vremenu vendarle pravočasno posejati, in sicer vsaj do 20. oktobra. Naš kmet misli, da je potem, ko je vsejal ozimino, za prihodnje leto že vse opravil, kar je treba to jesen. Pa ni takol! Kje je pa jesensko oranje in gnojenje njiv, kamor bo sadil prihodnje leto okajavine? Naj noben kmet na to važno delo ne pozabi! Konec oktobra bomo pobrali po njivah še zadnje letošnje pridelke; peso, korenje, repo in zelje, da nas ne zaloti sneg.

Na sadnem vrtu se nadaljuje obiranje zimskega sadja — jabolk in brusik. Vsakemu človeku je razumljivo, da se sadje ne more kar povprek obirati, ker nekatere vrste prej izzoriijo od drugih. Zlasti je pa še enkrat treba opozoriti naše slovenske sadjarje, naj ne obirajo sadja prezgodaj. Sliši se, da je takšno prerano obiranje letos že mnogo škodo povzročilo naši sadni trgovini pa — se razume — tudi in v prvi vrsti kmetom-sadjarjem. Zamejo sadje se shraniti lahko na kupih, ki pa ne smejo biti nad 1 m visoki. Tu se prične »potiti« (ker se segreje) in plodovi, ki so kaj bolni, začno gniti. Da se gnitoba ne razširi, je treba kupe čez 14 dni prebrati in gnilo ter na-

gnito sadje odstraniti. Na tak način vlezaao sadje šele dobi svojo lepo, živo barvo in je tudi za prevoz mnogo sposobnejše od sadja, ki se takoj po obiranju prevaja.

Ko je sadje spravljeno, se prične gnojenje sadnega drevja. Kako se drevje gnoji, je vsakemu količaki podkovanemu sadjarju dobro znano. Še preden se lotimo gnojenja, pa posekamo in izkoplujemo vsa stara in bolna drevesa, za nova pa izkoplujemo še jeseni dovolj široke in globoke jame. Jesenski izkop jam je zelo priporočljiv, ker se zemlja čez zimo prezračí in premrzne. Seveda je treba istočasno ukrepati tudi za naročilo novih sadnih dreves, da bo spomladi, ozir. že v jeseni kaj posaditi. Mlada drevesa je treba zavarovati pred zajcem, vse drevje pa svetujemo »opasati« z lepljivimi pasovi že v oktobru, da se zimski pedic pri svojem pohodu na drevje na teh pasovih ustavi. Sedaj je tudi čas, da zatiramo voluharja, ki našim sadovnjakom tako škodo dela. Nastavimo mu pasti ali pa zeljo pasto.

Živino v jeseni pasemo čim dalj časa, če je pa pasti ni mogoče, jo krmimo z zeleno krmo. V oktobru lahko pričakujemo že slane. Opozoriti je treba, da po zmrzli travi ne amemo pasti in trave ne kositi za zeleno krmo, dokler se popolnoma ne otaja. Zmrzla krma je zelo škodljiva, zlasti brejli živini je nevarna, ker povzroča, da živinče zvrže. Kdor bo krmil listje okopavin (pose, repe), naj pazi, da bo pokladal te krme po malem in jo nesešal s suho krmo da ne bo prehude drieko v hlevu. Svetujemo pobeliti hlev z apnenim belečem, da se uničijo mušje ličinke.

Prasičev, ki smo jih odbrali za pitaanje, ne bohamo več spuščali na pašo, dočim ostale mirno lahko pasemo, tudi pri hladnejšem vremenu. Na ta način se samo utrdijo za zimo.

Osušitev grosupeljske kotline

V grosupeljski kotlini ustanavljamo vodno zadržujo. Gre za osušitev naše kotline, ki je vsako leto večkrat pod vodo. Zamočvirjeno zemljišče, kjer raste danes le slaba kislá trava, meri okroglo 1200 hektarjev. Najlepša zemljišča so valed tega brez vrednosti. To zemljišče leži v občinah Šmarje, Grosuplje, Št. Jurij, Zalna - Sp. Slivnica in Račna. Vprašanje regulacije grosupeljske kotline se vleče že od leta 1886. Delalo se je sicer, toda vse je bilo le krparija. Zato je banška uprava izdelala po-

Slovenski dom

JE NAŠ CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPLIO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PISITE NA DOPISNICI UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILKE LISTA NA OGLED.

droben melioracijski načrt. Nastane pa sedaj vprašanje, kdo bo nosil stroške. Občine teh ne zmorejo, ker so prezadolžene. Ljudje tudi ne zmorejo, ker nimajo sredstev. Proračunani stroški pa znašajo 8.600.000 din, ki so za nas veliki. Vemo, da se tega dela ne more izvršiti v enem letu. Zato bi bilo predvsem potrebno, da se prične z regulacijo v Račni in Zagradcu ter a tem preskrbi za nemoten odtok vode. Pomisliti moramo, da priteka v grosupeljsko kotlino voda s površine 300 km². Stroški v Račni in Zagradcu bi znašali 500.000 din. Če se to izvrši, bi bile vsakoletne povodnji znatno manjše, dočim je pa sedaj redno okoli 800 ha pod vodo, kadar nastopi povodenj. Samih potokov bo treba regulirati nad 40 km, zgraditi nove mostove, prage v vodah itd.

Naši župani se dobro zavedajo tega težkega vprašanja. Zato so bili v tej zadevi skupno z gospodom okrajnim načelnikom Maršičem pri g. banu, ki je pokazal veliko zanimanje za to nad vse pereče vprašanje. Upamo ter smo prepričani, da nam bo g. ban pomagal, da se čim prej prične s potrebnimi regulacijskimi deli.

Sejmi

Od 22.—23. oktobra 1937.

24. X.: kram. v Kropi. — 25. X.: (ker je 24. nedoljša) živ. in kram. v Dol. Logatcu in gov. svinj. in kram. v Krškem. — 27. X.: gov., konj. in kram. v Št. Rupertu. — 28. X.: gov., svinj. in kram. v Ložu, gov., svinj. in kram. v Mokronogu, živ. in kram. v Radovljici in Žužemberku.

me vendar; saj Vas hočem samo naprositi za botra mojemu sinčetu! Toda nobenega odgovora ni bilo; le veter je potegnil skozi jelke in vrgel nekaj storžev v travo. »Vzamem pa to za spomin, ker se nočete pokazati!« vzklikne Peter, vtakne storže v žep in gre domov. Ko pa doma nedeljski sukunjti sleče in mati žepe obrne, hoteč spraviti sukunjč v omaro, padejo štirje veliki zvrtki denarja iz njih. Ko so jih odprli, so bili sami dobri, novi tolarji in nobenega siabega ni bilo med njimi. To je bilo botrinjsko darilo možička v jelovem gozdu za malega Petra.

Tako so živeli tiho in v božjem miru. Še mnogokrat pozneje, ko so Petru Munku lasje že osiveli, je dejal: »Vendar je boljše biti z malim zadovoljen, kakor pa imeti zlato in bogastvo pa mrzle sree.«

Preteklo je že pet dni in Feliks, lovec in študent so sedeli še vedno ujeti med roparji. Poglavar in njegovi ljudje so sicer lepo ravnali z njimi, vendar so si želeli svobode, zakaj čim več časa je preteklo, tem bolj je rasteel njihov strah, da jih ne bi razkrinkali. Na večer petega dne je izjavil lovec svojima sotrpinaoma, da je odločen to noč prebiti se in če bi ga stalo tudi življenje. Spodbujal je svoja tovariša, da naj storita isto, in jima razložil, kako bi mogli pobeigniti. »S tem, ki je nam najbližji, opravim jaz; silobran je in sila mi mila — umreti mora!«

»Umretič!« vzklikne Feliks prestrašen; »ali ga nameravate ubiti?«

»To je moj trdni sklep, če velja rešiti dvoje človeških življenj. Slišal sem, vedita, kako so roparji z zaskrbljenimi obrazi šepetali, da pregledujejo gozd

za njimi, in stare ženske so v svoji jezi izdale hudobni namen drhali: zmerjale so nas in namigavale, da če bi bili roparji napadeni, bi morali mi brez milosti umreti.«

»Za Bogal« zavpije mladenič prestrašen in si pokrije obraz z rokami.

»Še nam niso nastavili noža na grlo, nadaljuje lovec; »zato jih moramo prehiteti! Ko se zmrachi, se oplazim k najbližjemu stražniku. Zaklical bo; pošpečem mu, da je grofica nenadoma hučo zbolela, in ko se ozre, ga zabodem. Potem pridem po vas, mladi mož, in drugi nam prav tako ne uide; s tretjim pa imamo v treh lahko deo.«

Pri teh besedah je lovec tako grozovito gledal, da se ga je Feliks bal. Hotel ga je pregovoriti, naj opusti misel na tako krvavo dejanje, ko se vrata kočje nelslišno odpro in neka postava naglo smukne noter. Bil je poglavar. Oprezno zopet vrata zapre in pomigne ujetnikom, naj bodo mirni. Sède poleg Feliksa in pravi:

»Gospa grofica, Vaš položaj se je zelo poslabšal. Gospod soprog ni držal besede; ne samo, da ni postal odkupnine, ampak je celo dvignil oblast proti nam; oboroženo moštvo preiskuje od vseh strani gozd, da bi izsledili mene in moje ljudi. Vašemu soprogu sem zagrozil, da Vas usmrtime, če bi nas kanil napasti; vendar mu po vsej priliki ni dosti za Vaše življenje ali pa ne verjame našim prisegam. Vaše življenje je v naših rokah in je po naših postavah zapadlo. Kaj morete proti temu ugovarjati?«

Prepadli so gledali ujetniki v tla; niso vedeli, kaj naj bi odgovorili, kajti Feliks je izprevidel, da če bi izpovedal, kako stvari stoji, bi bila zanj nevarnost še večja.

Spanje je najboljši lek za velike skrbi. Cervantes.

Ubogi Američani! Njuyorški mestni očete so tokrat v duhovitosti posekali svoje evropske vele-mestne kolege. Sklenili so namreč, da bodo od časa do časa postavljali na javnih igriščih svoje-ga mesta pristno ameri-ško kmečko hišo z vsem, kar spada k njej. Ko so prvič izvršili svoj sklep, se otroci njujorških me-ščanov niso mogli nagle-dati krav, prašičkov, ras in puranov. Ko so pred njihovimi očmi molzi kravo in iz mleka izdelo-vali smetano in maslo, navdušenja med mladim drobižem ni bilo konec. Višek otroškega veselja pa je bil, ko je nekega dne prikoralala med nje častitljiva koklja z deseti-timi izleženimi piščeti. Sedaj je moral mestni svet nabaviti še več slič-nih kmečkih čimov in jih postaviti v ostalih igri-ščih. V ubožnih četrtih pa razstavljajo pred za-dovedno deo cvetličnja-ke s spominčicami, gart-rožami, narcisami l. dr. Za uboge otročke nju-jorškega predmestja so bile te cvetlice pravi bu-deži, katerih se niso mogli nagledati.

NAŠE CENE GOVORIJO!

LAHKO SI OGLEDATE NAŠO TRGOVINO — NE DA BI KAJ KUPILI.

ANT. KRISPER LJUBLJANA

MESTNI TRG 26 — STRITARJEVA UL. 1-3.

Brzoparilnik „GAMA“

domaš proizvod, izdelek leti kot inozemski in nad polovico cenejše izdeluje
Ciril Podržal, ig pri Ljubljani
10 letno jamstvo. Ceniki brezplačno.

Ona: »Joj, joj, zdaj sem pa ogledalo razbita in sedem let ne bom imela sreče.«
On: »Nič ne maraj zato. Poznal sem neko ženo, ki je razbita večje ogledalo kot je bilo to, pa ni imela sedem let nesrečo.«
Ona: »Ne? Pripoveduj.«
On: »Ze takoj drugi dan jo je avto do smrti povozil.«

Za jesen in zimo Vam nudi dobro, poceni in v veliki izbiri razno manufakturo
Oblačilnica za Slovenijo, Ljubljana
Tyrševa cesta 29 (hiša Gospodarske zveze)

Oglejte si našo zalogo brezobvezno!
Do preklca nudimo raznovrstno manufakturo tudi na hranilne knjižice članic Zadržne zveze, Ljubljana

Minka: »Teja, ali ste bili vi v mladih letih pevka, ker so oče oni dan pravili, da je bilo o vas večjih lepih reči slišati.«

Vrednostne papirje vseb vrt kupuje
Slovenska banka v Ljubljani, Krekov trg 10
Telefon 37-52

Brinje in fige prvovrstno blago dobite pri trdkri
FRAN POGACNIK d. r. o. z., LJUBLJANA
Tyrševa (Dunajska) c. 33. Javna skladišča (Balkan)

Dobernik in Stibernik sta šla na pogreb. Pri »Korelnu« sta precej časa pila in se pozno opotekala proti domu, gredo pa modrovala. Pravi Dobernik: »Ne vem, kaj bi dal, če bi vedel, kje bom umrl.«
Stibernik: »Saj bi ti to nič ne koristilo.«
Dobernik: »Kaj da ne, nikoli se bi šel tja.«

POZOR!

Ta inserat dobro prečitajte!

Blago za zimske moške suknje, površnike, ženske plašče, moške in ženske obleke, barhente, flanele, pietene jopce, triko maje in hlače, zimske rjuhe in deke, kovrte, vse vrste damske in moške dežnike i. t. d. dobite najceneje edino pri
splošno znani domači trdkri

F. I. Goričar, Ljubljana
Sv. Petra cesta 29 in 30

Na zalogi tudi velika izbira izgotovljenih damskih in otroških plaščev in hubertusov. — Pri nakupu nad din 100- dajemo robček, nad din 200- nogavico zastoj, in sicer le, ako se sklicujete na današnji inserat v Domoljubu!

Pri Bati. »Katero številko pa imate, milostljljiva?«

Gospa: »Moja številka je 36, a najlažje nosim čevlje številke 41.«

AL. PLANINŠEK — Ljubljana
Beethovnova ul. 14 - Telefon 35-10

Izposluje vse bančne, kreditne posla, nakup in prodaja HRANILNIH VLOG najugodnejše proti takojšnjemu plačilu.

Nataker: »To je že peti lonček kava, gospod. Gotovo kavo zelo ljubite

Gost: »Seveda jo, sicer ne bi popil toliko vode, da pridem vsaj do malo kave.«

Brinje novo oddaja po ugodni cenil
Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 8.

Skopušen trgovec je zbolel in zdravnik je ugotovil, da bo potrebna velika operacija. Poklicali so slavnega kirurga, ki je tudi točno prišel. »Kakšno mamilo pa naj mu damo?« je vprašal domačega zdravnika. — »Mielim, da ne bo potreba nobenega, kajti ko sem mu povedal, koliko boste računali za operacijo, se je takoj onesvestil.«

Vabimo naše cenj, odjemalce in prijatelje, da se pred nakupom zimske obleke ogledate v staroznani trgovini

SLIVNIK — KRAŠOVEC
V ŠT. VIDU PRI STIČNI

ter si ogledate bogato zalogo jenskega in zimskega blaga. Vse blago dobivamo direktno iz tovarn, toraj Vam lahko postrožemo z najnižjo ceno. — Po zelo ugodnih cenah nudimo tudi drugo blago.

Služkinja iztirjevalu dolgovi: »Če vam pa rečem, da gospoda ni doma. In še to pravi, da če boste še nadalje vztrajali na tem, da hočete govoriti z njim, vas bo ven vrigel.«

Na zalogi imamo **nove žametinske liče**, prvovrstne ter **brinje** po najnižji ceni.

Sever & Nemp., Ljubljana.

Oledališka igralka, ki pa je bila bolj domiljljiva kot pa igralka, je že cel teden mučila pisateljja nove filmske igre, kdaj bo igra dokončana in kakšne vsebine bo. »Pa mi vsaj povejte,« pravi nekega dne, »ali bo moja vloga takšna, da bo občinstvu ugajala?«
»Seveda bo,« jo je zavrnil ubogi pisatelj, »saj že v prvem dejanju umrjete.«

Za jesen in zimo

Vam nudi trgovina

Ludvik Boltin
Del. Logatec

vse potrebne ženske in sinake blago od najcenejše do neke do najboljega barhenta, damsko in moško volнено blago — Ve.ika libera moškega in damskega volnena suknja: za površnike, suknje, Hubertus, dansk- plaše, plaše, Trikotarje, volnene vestje, vse vrste volne v poljubnih barvah. — Vodim tudi moške klobuke, damsko bever in epice. Pridite si ogledat moje veliko zalogo, proročanje se sami o dobri kvaliteti in isredno niski ceni. Postrežba strogo solidna! Cene konkurenčne!

Med kupuje OROSLAV DOLENEC,
Ljubljana, Wolfova ulica 10.

Hranilnica in posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v Kamniku

Šutna štev. 22 (v lastni hiši)

Hranilne vloge obrestuje po dogovoru
do 5%

Jamstvo presega večkratno vrednost vseh vlog